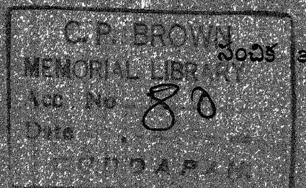
శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

47

౧౯౫౧, సెప్టెంబరు—ఖర, భాద్రపదము

సంపుటము ౮ సంచిక ౩

శ్రీ రామకృష్ణమఠము, మైలాపూరు

చెన్నపురి

విషయసూచిక

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

చందాదారులకు

౧. పత్రిక ప్రతిమాసము 20-వ తేదీన వెలువరింపఁబడును. ఒక వారము, పదిరోజులు చూచి ప్రతి మీకు అందకపోయినయెడల ఉత్తరము వ్రాయుఁడు.

౨. సంవత్సర చందా రు. 3 లు మాత్రమే. జనవరి నెల నుండిగాని జూలై నెల నుండిగాని చందాదారులుగఁ జేరవచ్చును. ఇతర మాసములలోఁ జేరదలచు వారికి జనవరి నెల నుండిగాని జూలై నెల నుండిగాని సంచికలు చేర్చిపంపఁబడును. విడిప్రతి రూ. ౦—౬—౦ లు. హిగిన్‌బాదంస్ వారి స్టాలులోఁ గాని, మా పత్రిక ఏజెంటును గాని అడుగుఁడు.

3. ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు వీలైనంతవఱకు ఇంగ్లీషున వ్రాయుచు మీ చందాదారు సంఖ్యను ఉదాహరింపుఁడు. ఉత్తరములను "మేనేజరు, శ్రీరామకృష్ణప్రభ" అను చిరునామాకు వ్రాయుఁడు.

౪. చిరునామాయందు ఎట్టిమార్పు గలిగినను 10-వ తారీఖునకు ముందుగా మా కార్యాలయమునకుఁ దెలుపవలయును. లేనిచో, పత్రిక పూర్వపు చిరునామాకే పంపఁబడును.

వ్యాసకర్తలకు

౧. కేవలము నైతిక ధార్మిక వైజ్ఞానిక విషయకములైన వ్యాసములే కాక, సాహిత్యమునకును కవిత్వమునకును సంబంధించిన ఏ వ్యాసములైనను బంపవచ్చును. సులభ సుందరమగు గ్రాంథిక భాషలో వ్రాయవలయును.

౨. వ్యాసములు అచ్చులో మూఁడు పుటలకు మించరాదు. ప్రతి నెల ఒకటవ తేదీకి వ్యాసములు మాకు అందవలెను.

3. వ్యాసములను, విమర్శకుఁ బంపు గ్రంథములను, వినిమయముగఁ బంపెడి పత్రికలను "సంపాదకుఁడు, శ్రీరామకృష్ణ ప్రభ శ్రీరామకృష్ణ మిషన్ స్టూడెంట్స్ హోమ్, మైలాపూరు, చెన్నపురి" అను చిరునామాకు వ్రాసి పంపవలెను.

౪. వ్యాసము తిరుగఁ బంపఁబడవలయుననుచోఁ దగు పోస్టేజి చేర్చి పంపవలయును.

శ్రీరామకృష్ణ ప్రభ

సంపుటము ౮ } ౧౯౫౧ - సెప్టెంబరు :: ఖర - భాద్రపదము { సంచిక ౩

ప్రార్థన

శ్రీ దేవీ శరణమ్

తామగ్నివర్ణాం తపసా జ్వలన్తీం
వైరోచనీం కర్మఫలేషు జుష్టామ్ ।
దుర్గాం దేవీం శరణమహం ప్రపద్యే
సుతరసి తరసే నమః ॥

దేవి యోగుల హృదయములందు అగ్నిశిఖవలె అరుణవర్ణముతో ప్రకాశించునది; జ్ఞానప్రభతో వెలుంగునది. ఆమెయే యీ బ్రహ్మాండమందంతయు చైతన్యస్వరూపమున ప్రతిబింబించుచున్నది. దేవతలు, మానవులు—అందఱును కర్మఫలాపేక్షకులై ఆమెనే సేవించుచున్నారు. మేము ఆ దుర్గాదేవిని శరణుజొచ్చుచున్నాము. సుఖతారణీ స్వరూపిణియైన తారిణికి నమస్కారము.

దేవీం వాచమ జనయంతదేవాస్తాం
విశ్వరూపాః పశవోవదంతి ।
సానో మంద్రేష్ట మూర్జం దుహానా
ధేను ర్వాగ స్మానుపసుష్టుతైతు ॥

ప్రాణాది వాయుపంచకము సహాయముతో ఏ భావమును వెల్లడించుటకై వాక్యము లుచ్చరింపబడునో, దానిని భాష యని వ్యవహరింతురు. ఆ భాషయే మాకు కామధేనువు వంటిది. కాని దేవియే ఆ భాషాస్వరూపము. కావున ఆమె సంతుష్టురాలై మా కోరికలను నెఱవేర్చుగాక!

ఓం నమో భగవతే శ్రీరామకృష్ణాయ

శ్రీ రామకృష్ణ వచనామృతము — 'మ.'

26 సెప్టంబరు, 1883.

శ్రీరామకృష్ణ గురుదేవుడు జగన్మాతృ దేవాలయ మంటపమున గూర్చొనియుండెను. ఆయన సన్నిధానమునందు 'మ.' మున్నగు భక్తులు గూర్చొనియుండిరి. ఇంతకుపూర్వము శ్రీరామకృష్ణులవారు, "భగవత్సంబంధమును ఎవరును పరిమాణరూపమున దెలుపజాలరు. ఆయన అనంతైశ్వర్యస్వరూపుడు. మానవుడేమాత్రము వచింపగలడు? ఒకచీమ పంచదార కొండనుజేరి అందలి యొక కణమును దీసికొన్నంత దానితోడనే దాని కడుపు నిండిపోయెను. అది ఆ కొండనంతటిని తన పుట్టలోనికి దీసికొనిపోవలయునని తలంచెను. భగవానునిగూర్చి చక్కగా దెలియగలవాడెవడు? కావుననే నా భావము పిల్లికూనవంటిది. తల్లిపిల్లి యెందుంచునో అచటనే అది పడియుండును. నాకేమియు దెలియదు. పసిబాలునకు తన తల్లియైశ్వర్యమునుగూర్చి యేమయినను దెలియునా?" అని పలికియుండిరి.

కొంతసేపటికి దేవీవిగ్రహాభిముఖులై ప్రార్థనను బ్రారంభించిరి. 'జననీ! ఓంకారరూపిణీ! -ల్లి! వీరందఱు నెన్నియో విధములుగా వచించుచున్నారమ్మా! నాకేమియు బోధపడలేదు. నాకేమియు దెలియదు. నీకు శరణాగతుడను. నీ పాదపద్మములందు శుద్ధభ- కలుగునట్లు మాత్రము నీవు కావింపవలయును. నీ భువనమోహిని మాయకు ముగ్ధుని గాకుండ రక్షింపుము. శరణాగతుడను.'

దేవాలయమునందు దీపారాధన ముగిసినది. శ్రీరామకృష్ణులు తిరిగివచ్చి తమగదిలో చిన్న మంచముపై గూర్చొనిరి. 'మ.' యు వారి తోడనే గదికివచ్చి క్రింద గూర్చొనెను.

'మ.' ఇంతకుపూర్వము సర్వదా కేశవసేనుని బ్రహ్మసమాజమునకు బోవుచుండెడివాడు. కాని శ్రీరామకృష్ణుల దర్శనము గావించినప్పటినుండియు నచటికి బోవుట మానివైచెను. శ్రీరామకృష్ణులు సర్వదా జగన్మాతతో సంభాషణము చేయుచుండెను. ఇది చూచి 'మ.' ముగ్ధుడయ్యెను. వారి సర్వధర్మసమన్వయ సిద్ధాంతమును వినియు భగవల్లాభమునందు వారియెడ గోచరించిన వ్యాకులమును గాంచియు నాశ్చర్యమగ్నుడయ్యెను.

'మ.' దాదాపు రెండేండ్లనుండియు శ్రీరామకృష్ణులవారికడకు వచ్చుచు బోవుచు నుండెను. వారి యనుగ్రహమునుగూడ బడసెను. ఆయనకును ఇతర భక్తులకును శ్రీరామకృష్ణులు 'భగవానుడు నిరాకారుడు, సాకారుడుగూడ. భక్తులకొఱకు రూపధారియగును' అని బోధించెను. నిరాకారవాదులతో 'మీకు ఎందు విశ్వాసము గలదో దానినే యనుసరింప

వచ్చును కాని మీరీ విషయమును మాత్రము గమనింపవలయును. భగవంతుడు సమస్తమును గావింపగలడు. ఆయన సాకారుడు నిరాకారుడు గూడ. ఇంకను ఎన్నియోవిధములుగగూడ కాగలడన్న విషయము మఱవవలదు' అని పలికిరి. 'మ.' తో, 'నీవొకదానిని బట్టుకొంటివి. నిరాకారభావము, అదియేనా ?'

'మ.':—చిత్తము, కాని మీరు చెప్పినట్లు సమస్తమును సంభవనీయమే. సాకారముగూడ సంభవనీయమే.

శ్రీరామ:—భేష్. నీవు తెలిసికొనవలసినది మఱియొకటి. అది 'ఆయనయే చైతన్యస్వరూపమున చరాచర విశ్వమునందంతయు వ్యాపించియున్నా'డనుట...

'మ.':—ఆయన చేతనమునకుగూడ చేతయితయని నేను తలంచుచున్నాను.

శ్రీరామ:—ఆ భావమునందే నిలిచియుండుము. దీనిని విడిచి మరియొకదానిని గ్రహింప నవసరములేదు. ఈ ప్రపంచమునందు వెలయుచున్న చైతన్యము సమస్తమును ఆయనదే యని నీవు మెల్లమెల్లగా (క్రమక్రమముగా) తెలిసికొనవలయును. భగవానుడు చైతన్యస్వరూపుడు.

సరి, నీకు ధనైశ్వర్యములందభిలాష గలదా ?

'మ.':—లేదండీ, అయినను, ఆతృత లేకయుండుటకై కొంత ధనము సంపాదింపవలయునని నాకు దోచుచున్నది. అప్పుడే శాంతమగు మనస్సుతో భగవానుని భజింపగలము.

శ్రీరామ:—అది యట్లే యగును.

'మ.':—కాని యది లోభముకాదు.

శ్రీరామ:—నిజమే, అట్లుకానిచో నీ ఆలుబిడ్డల నెవరు పోషింతురు ? 'నేనకర్తను' అను భావమును నీవు కలిగియున్నచో నీ బిడ్డల గతి యేమగును ?

'మ.':—కర్తవ్యబుద్ధి యున్నంతవఱకు జ్ఞానము లభింపదని వినియుంటిని. కర్తవ్యము మార్తాండునివంటిది.

శ్రీరామ:—ఇపుడా భావముతోడనే యుండుము. ఈ భావము తనంతట తానే యెపుడు విడివడునో అపుడు వేరుభావము కలుగును.

అందఱును కొంతకాలము నిశ్శబ్దముగ నుండిరి.

'మ.': జ్ఞానము కలిగిన పిదప కొందఱు సంసారమున నుందురు. అది సజ్ఞానమరణము వలె—కలరాపీడితులై మరణించువారివలె—నాకు స్ఫురించుచున్నది.

శ్రీరామ:—రామ, రామ!

మరణించునపుడు స్పృహయున్నచో చాల కష్టపడవలసివచ్చును. కలరావ్యాధి వచ్చినట్లే జరుగును, కావున జ్ఞానము కలిగి సంసారమున నున్నవారట్లే బాధపడుదురని 'మ.' భావము. అవిద్యాపూరితసంసారము దావానలమువంటిదేమో. అందువలననే కాబోలు శ్రీరామకృష్ణులవారు 'రామరామ' యని పలికిరి.

'మ.':—ఇతరులు, అనగా, ఇతర వ్యాధిపీడితులై మరణించువారికి స్పృహతప్పిపోవును. కాన వారు మరణవేదన జెందరు.

శ్రీరామ:—చూచితివా! ధనమెంతయున్ననేమి ? జయగోపాల్ సేనునకు కావలసినంత

ధనమున్నది. కాని తనకుమారుడు తనమాట వినుటలేదని యాయన చాల దుఃఖించుచుండును.

'మ.':—సంసారమున దుఃఖదాయకము దారిద్ర్య మొక్కటియేనా? ఒకవైపున అరిషడ్వర్గము, మఱియొకవైపున శోకతాపములును.

శ్రీరామ:—వీనితోబాటు గౌరవాభిలాష. అందఱిచే తాను గౌరవింపబడవలయునన్న వాంఛ.

సరి, నా భావమెట్టిది?

'మ.':—మీది నిద్రనుండి మేల్కొన్న వాని భావము. అప్పుడే అతడు తన్ను తాను తెలిసికొనగలుగును. మీరెల్లప్పుడు భగవానునితోడిసంబంధమును గలిగియున్నారు.

శ్రీరామ:—నన్నెప్పుడయినను స్వప్నమున జూచియున్నావా?

'మ.':—అవునండి, ఎన్నియో నాస్లు చూచియున్నాను.

శ్రీరామ:—ఎట్లు? ఏదయిన నుపదేశమిచ్చునట్లా?

'మ.' ఏమియు ప్రత్యుత్తర మీయ లేదు.

శ్రీరామ:—ఎప్పుడయినను నీవట్టి స్వప్నమును గాంచినచో, నీ కా యుపదేశమును సచ్చిదానందస్వరూపుడగు భగవానుడే యొసగుచున్నట్లు తెలిసికొనుము.

'మ.' తనకు కలిగిన స్వప్నములన్నియు శ్రీ గురుదేవునకు వినిపించెను. శ్రీరామకృష్ణులవారు అంతయు నెమ్మదిగా వినిరి. తుదకు,

శ్రీరామ:—ఇవన్నియు అత్యంత శ్రేయోదాయకములు. నీవిక విచారబుద్ధిని వదలిపెట్టుము. నీవు శక్త్యుపాసకుడవు.

అధరసేనునియింట నవరాత్రిపూజ

10 అక్టోబరు, 1883.

అధరసేనునియింట జరిగిన నవరాత్రిపూజకు శ్రీరామకృష్ణులవారు భక్తులతోగూడి వచ్చియుండిరి. అది సంధ్యాకాలము. దీపారాధన జరుగుచుండెను. అధరసేనుడు తనయింట శ్రీ దేవీ పూజోత్సవము జరుపుచుండెను కాన శ్రీరామకృష్ణులవారి నాహ్వానించియుండెను. వారితోబాటు బలరాముని తండ్రి, అధరుని బంధువులు ఎందఱో భక్తులు వచ్చియుండిరి. దీపారాధనను జూచి భావావిష్టులై శ్రీరామకృష్ణులవారు కొంతసేపటికి దేవీకీర్తనలను వినిపింప దొడంగిరి. పాట భావము.

ఓ తారిణీ! ఇక త్వరితముగా నన్ను తరింపజేయుము. యమునిచే భయపెట్టబడినవాడను నేను. నీవు నన్ను వదలిన నా ప్రాణము పోవును,

ఓ జగదంబా! ఓ జనపాలినీ! జనమోహినీ, జగత్పాలినీ!

యశోదా జఠరమున జన్మించి నీవు హరిలీలకు సాయముచేసితివి.

బృందావనమున రాధావినోదినివి నీవు. వ్రజవల్లభవిహారకారిణివి.

రాసరంజనీ! రసమయివయి రాసక్రీడయందు నీ లీలను ప్రకాశింపజేసితివి.

గిరిజవు, గోపజవు, గోవిందమోహినివి. నీవే మా తల్లియగు గంగవు. సద్గతిదాయినివి.

గంధర్వ గౌరవర్ణముగలదానవు. గోలోకమునగూడ నిన్ను గీర్తింతురు.

శివుని సనాతనివి, శర్వాణివి ఈశానివి నీవే. సదా ఆనందమయీ సర్వస్వరూపిణీ !

సదాశివప్రియా ! సగుణా, నిర్గుణా! నీ మహిమ నెవరెఱుంగగలరు ?

పిదప శ్రీరామకృష్ణులవారు అధరసేనుని మేడమీది గదిలో గూర్చొనిరి. భక్తులు గూడ వారిచుట్టును కూర్చొనిరి. అందునుగూడ శ్రీరామకృష్ణులవారు భావావిష్టులే యైయుండిరి. ఆ స్థితియందు చుట్టుపట్ల నున్నవారి జూచి, 'మహాశయులారా, నా భోజనమయినది. మీరు వెళ్లి విందారగింపుడు' అని పలికిరి.

శ్రీదేవి అధరసేనుని పూజానైవేద్యములను గ్రహించినట్లు శ్రీరామకృష్ణులవారి నోటివెంబడి వినిపించుచున్నదా యేమి? దేవితో తనైక్యము గావించుకొని నా భోజనమయినది అని వచించుచున్నారా ?

పిదప భావావేశముతోడనే శ్రీరామకృష్ణుల వారు దేవితో నిట్లు పలుక నారంభించిరి : ''తల్లీ, నన్ను భుజింపమందువా లేక నీవే భుజింతువా ? నీవు కారణానందస్వరూపిణివి.''

శ్రీరామకృష్ణులు తాను దేవియు నొకటి గనే భావించుచున్నారా ? లేక జగన్మాతయగు దేవి లోకశిక్షణార్థము ఈ సంతానరూపమున నవతరించినదా ? అందులకేనా 'నా భోజన మైన'దని వచించిరి ?

ఈ భావావేశమునందు శ్రీరామకృష్ణుల వారు షట్చక్రములను అందలి దేవిని గాంచి దివ్యభావలీనులై పాట పాడ నారంభించిరి. పాట భావము :

ఓ హరమోహినీ ! నీవు నన్నీ భువనమంతయు మఱపించితివి.

నీవు మూలాధారమున మహోత్పలమున వీణావాద్య వినోదినివి.

ఆధారమున భైరవిరాగము,

షడ్దళమున స్వాధిష్ఠానము శ్రీరాగము.

మణిపూరమున మల్హారిని.

అనాహతము చక్రమున వసంతరాగము.

విశుద్ధ చక్రమున హిందోళరాగము.

ఆజ్ఞాపూరమున కర్ణాటకరాగము.

ఈ రాగరాశములతో త్రిసప్తస్వరములను పలికించి ఓ మహామాయీ ! అంచటను అనాయాసముగ మోహపాశమున బంధించుచున్నావు. ఓ సౌదామినీ ! తత్త్వాకాశమున నీవుమాత్రము స్థిరముగ నున్నావు.

మఱల నింకొక పాట :

ఏమి ఈ యాశ్చర్యము ! ఈ యాశ్చర్యముతో నా ప్రాణమే పోవుచున్నది ! ఎవరి నామోచ్చారణము మాత్రమున యముడు పరుగిడునో, ఎవరి పాదసన్నిధానమున మహాకాలుడు పడిగాపులు గాయుచున్నాడో అట్టి దేవికి ఏల యీ కాల (నల్లని) వర్ణము. నల్లని వస్తువులెన్నియో గలవు కాని ఆమె నలు పత్యంతాశ్చర్యకరమయినది. అట్టి రూపసియగు నామెను హృదయారవిందమున ధ్యానించిన హృదయమంతయు ప్రభాపూర్ణమగును.

ఆమె రూపమా కాళి ! (నల్లనిది) పేరా కాళి. నలుపును మించిన నలుపురంగు ఆమెది. కాని ఎట్టి యాశ్చర్యము ! ఈ రూపము నెవరేని జూచినచో మరి యే యితర రూపమునందును వాని మనస్సు నిలువదు. రామప్రసాదు చకితుడై యిట్లు పలుకుచున్నాడు : 'ఇట్టి యాశ్చర్యకరమయిన స్త్రీ యెందున్నది ? ఆమెను జూడకమునుపే— నామాకర్షనము మాత్రమున, మనస్సు పైకురికి ఆమెతో లయించెను.

అభయప్రదాయినియగు అంబికను స్తుతించిన సర్వభయములు తొలగునని దెలుపుటకే కాళోలు శ్రీరామకృష్ణులవారు భక్తుల కభయ మిచ్చుచు మఱియొక పాటను బాడ నారంభించిరి. పాట భావము :

అభయప్రదాయిని పాదములందు నా ప్రాణముల నర్పించితిని. యమునిగూర్చి నాకిక నాపంతయినను భయముగలదా ? కాళీనామ మహామంత్రమును ఆత్మశిరస్సు శిఖయందు గట్టివైచితిని. నా శరీరమును సంసారమనెడి సంతయందు విక్రయించి దుర్గానామమును కొని తెచ్చితిని. కాళీనామ కల్పతరువును హృదయక్షేత్రమున నాటివైచితిని. ఇక యముడేతెంచిన నా హృదయమును విచ్చి చూపెదనని కాచుకొనియుంటిని. నా శరీరమందలి దుష్టులార్గురను (అరిషడ్వర్గమును) పాఱద్రోలితిని. నేను (రామప్రసాదు) దుర్గానామోచ్చారణము గావించుచు సంసారసాగరమును దరింప సిద్ధమయితిని.

ఓ మానసమా!

శ్రీ బులుసు వేంకటేశ్వరులు, బి. ఏ.

శ్రీరామచంద్రుఁ గొలుచుట, శ్రీరామార్పణముగాఁగఁ । జేయుట క్రియల
వ్వాఁగ మొదలిడు మిఁక నీ, వూరక చెడిపోవఁబోకు । మో మానసమా! ౧
గోముఖములు గల వ్యాఘ్రము, లీ మహి తేంద్రియము లనుచు । నెఱిఁగి యణఁచియే
క్షేమంబుఁ గనుము కానీ, యేమఱి చెడిపోవఁ బోకు । మిఁక మానసమా! ౨
మేడిఫలము సంసారము, మూడును కీ డందు లవము । మోహంబున్నన్
పీడాకరమగుఁ గావున, వీడుము సంసారతృష్ణ । వే మానసమా! ౩
రోగి కపథ్యం బెటులో, యా గతి దుర్మార్గవృత్తి । యని రుచికరమా
వేగంబె చంపు నది నీ, వేగకు తత్పథముఁ బట్టి । యిఁక మానసమా! ౪
కాంతా కనకంబులు దు, ర్భ్రాంతిన్ విడనాడి చూడ । గసుమాలము తా
ఇంత యెఱిఁగి వానికి నా, వంతయు భ్రమపడఁగఁబోకు । మా మానసమా! ౫
ఎన్నాళ్లీ యిహసుఖములు?, కొన్నాళ్లే కాదె యింత । కున్; నిత్యముగాఁ
గన్నారా యెవరైనను?, విన్నారా యట్టివారి । విధి మానసమా! ౬
మలమూత్రంబుల రక్తం, బులఁ జీములఁ బుట్టి పెరిఁగి । పొంగుదురు నరుల్
లలితాంగులు సుందరు లని, తలపోయరు లోని మలిన । తల్ మానసమా! ౭
బాల్యమున మాత స్తన్యపు, లౌల్యంబును బిదపఁ గేళి । లౌల్యంబును బై
లౌల్యంబు కాంతలన్ సా, కల్య మ్మిటు జీవితమ్ము । కా మానసమా! ౮
వనితా సంగమ కాంక్షన్, ధనధాన్యాదికమునందుఁ । దనరెడి తృష్ణన్
గనవు సహస్రాంశము త్వ, దనుపమ దైవంబునం ద । హా! మానసమా! ౯
తను మ్రింగుచుండ సర్పము, తను మ్రింగఁగఁబోవుఁ గప్ప । తరుణక్రిమి నీ
యనువునఁ బనుపడు నాశయుఁ, గని చంపుము దానిఁ దొలుత । గన్ మానసమా!

దేవీ మాహాత్మ్యము

భారతదేశమున నెన్నియో సంప్రదాయములు గలవు. దాక్షిణాత్యులందు ముఖ్యములు శైవము, వైష్ణవములే. ఈ దక్షిణాపథమున శాక్తేయులు అరుదు. హరిహరభక్తు లెందఱో ప్రభవించి ఆయాభక్తి సంప్రదాయములను వెల్లడింపగల గ్రంథముల నెన్నేని మనకు ప్రసాదించియున్నారు. శైవభక్తియు, విష్ణుభక్తియు నెన్నెన్నివిధములుగ ప్రకటింపవచ్చునో (లేక యనుసరింపవచ్చునో) వారి జీవితముల వలన మనము చాలవఱకు గ్రహింపగలుగుచున్నాము. ఈ భక్తులందఱును ఐహిక విషయముల సంబంధముకంటె తమతమ యిష్ట దైవముల సాన్నిధ్యాపేక్షకులై యందులకనేక సాధనలు గావించిరని తెలియుచున్నది. కాని శక్త్యుపాసకులనుగూర్చియు, ఆ సాంప్రదాయమునుగూర్చియు, వారి జీవితములగూర్చియు మన కించుకయు తెలియదనియే వాకొనవలయును. శ్రీ త్యాగరాజులవారి కొన్ని తెనుగు కీర్తనలో, లేక మఱికొందఱి సంస్కృత కీర్తనలో—వారు దేవినిగూడ ఆరాధించెడివారని తెలుపుచున్నవి. గాని వారు కేవలము శక్తినే యుపాసించెడివారు మాత్రము కారు. మఱియు నీ భాగమున సాధారణముగ ఐహిక కామన సిద్ధులకొఱకే అనేకులు దేవిని ఉపాసించుచున్నారనిగూడ తెలియుచున్నది. ఇట్టి సందర్భములలో శక్త్యుపాసనయందలి మాధుర్యము, మహత్త్వము, తెలియదలచిన వంగదేశీయుల ఆధ్యాత్మిక జీవనమును పరిచయముచేసికొనవలసియున్నాము. అచ్చటనే శాక్తేయమతము నేటికిని సవిస్తారముగా గనబడుచున్నది.

వంగదేశమున నున్నవి రెండు సంప్రదాయములే. కావున మేము వైష్ణవులము కామని చెప్పినంతనే యెదుటివారు వారిని శాక్తేయులని నిర్ధారణచేయుదురు. ఏలనన వారికి రెండు సంప్రదాయములుగాక తదన్యము లేవియు దెలియవు, వారి ధార్మికజీవనమునందు శక్త్యుపాసన అత్యంత సన్నిహితమై యుండుటవలననే యచటి పంచాంగములందు సహితము ప్రతి నెలయందును ఏదేని ఒక దేవీపూజయయినను జేర్కొనబడుచుండును. వంగరాజధానియందు యాత్రసలిపినచో అచట మనకు అధికముగా గానవచ్చునవి దేవీక్షేత్రములే. భక్తులయందు శ్రీకృష్ణ చైతన్యుల యనుచరులు దప్ప తదితరులెల్ల శక్త్యుపాసకులే. గ్రంథములా, శక్త్యుపాసనను విశదీకరించు తాంత్రిక శాస్త్రములు! సాధారణముగా వారు పాడుకొను పాటలలో అనేకములు శక్త్యుపాసకులచే రచియింపబడినవియే. ఈ యుపాసన మానవుని మనస్సు నాకర్షించుచు నచట నెన్నియో సంవత్సరములనుండియు ననుష్ఠింపబడుచున్నది. అది యింతటి ప్రాబల్యమునకు వచ్చుటయందు ఏదో అనిర్వాచ్యమగు కారణ ముండితీరును. దీనిని బట్టి మానవు డీయుపాసనవలన నెన్నియో లాభముల బడయుచున్నాడనుటకు సందియ మావంతయు లేదు.

ఈ శక్త్యారాధన మనదేశమున వేదకాలమునుండియు గలదు. కాని అది తాంత్రిక గ్రంథముల నాటినుండియే విశిష్టతను బడయ గలిగినది. వేదోపనిషత్తులు జ్ఞానమార్గమునే ప్రశంసించుచున్నవి. కాని తాంత్రికశాస్త్రములు, అద్వైతమార్గ పరమావధికి భక్తిమార్గమున సహిత మెట్లు నడువగలమో దెలుపుచున్నవి. కావుననే శక్త్యుపాసన భక్తి జ్ఞానముల రెండింటి సమన్వయమై యలరారుచున్నదని వచించుటయం దతిశయోక్తి లేదు. తీవ్ర అద్వైతవాదులు బ్రహ్మముతప్ప తక్కిన సమస్తమును మాయ. ఈ మాయయే శక్తి. మాయ మిథ్యయైనపుడు దానికిని ముక్తికిని ఏమి సంబంధము గలదు? అందుచేత శక్త్యుపాసన నిరర్థకము; అశ్రద్ధేయము అని వచింతురు. కాని శాక్తేయ గ్రంథానుసారిణి శక్తియు బ్రహ్మయు నభేదము. దీనినెల్లరకును దెలుపుటకే శ్రీరామకృష్ణులవారు 'అగ్నికిని, దాని దాహకశక్తికిని ఎట్టి అన్యోన్యసంబంధము గలదో అట్టిదియే బ్రహ్మమునకు శక్తికిని గల'దని వచించువారు. దేవ్యుపాసకులందఱునుగూడ ఆమె సగుణయు నిర్గుణయు మాత్రమే కాక ఈ రెండింటికిని అతీతమయినది అని పలుకుదురు. రామప్రసాదు, కమలాకాంతాదులగు దేవీభక్తుల గేయముల ననుసరించి చూడ వారు 'బ్రహ్మమును కాళిని' ఒకటిగనే నిర్ణయించుచుండిరని తెలియుచున్నది.

శివచంద్రుడను నొకానొక భక్తుడు తన గేయమున దేవినిగూర్చి యిట్లు వివరించుచున్నాడు :

"దేవీ, దీనతారిణీ! దురితహారిణీ! సత్త్వ రజస్తమ త్రిగుణధారిణీ!

సృజన-పాలన-నిధనకారిణీ! సగుణా నిర్గుణా సర్వస్వరూపిణీ!

నీవు కాళివి, తారవు. పరమప్రకృతివి. మీన కూర్మ వరాహాద్యవతారములును నీవే. నీవే పంచభూతములును. దర్శనసాంఖ్య. పాతంజల మీమాంసాది శాస్త్రములు 'నేతి, నేతి' యను జ్ఞానమార్గానుసారిణె ఎంత విచారించినను నిన్ను కనుగొనజాలకున్నవి. నీవు ఉపాధిరహితవు. ఆద్యంతవిహీనవు. సాధకుల శ్రేయార్థము గణేశాది పంచరూపములను ధరింతువు. భవభయనాశనముచేయు త్రికాలవర్తినివి నీవు. ఎట్లు సాకారోపాసకులకు సాకారరూపిణివో అట్లే నిరాకారులకు నిరాకారవు. బ్రహ్మము జ్యోతిర్మయమని కొందఱు వచింతురు. కోరికయున్నంతవఱకు భక్తుడు నిన్ను పరబ్రహ్మమని పచించును. పిదప తురీయము అనిర్వచనీయము, అంతయు త్రిలోకవ్యాపినివగు నీవే.

తాంత్రిక గ్రంథములందును దేవీభాగవతమునందును గూడ 'బ్రహ్మము—దేవి' అభేదము అన్నవిషయము ఎన్నియోసార్లు ప్రకటింపబడియున్నది. గంధర్వతంత్రమున నిట్లు నిర్వచింపబడి యున్నది.

శ్లో. ఏక మాసీ పరం బ్రహ్మ
నిత్య సూక్ష్మ మతీంద్రియమ్
నిత్యానంద మయం ధామం
తేజోరూపం సనాతనం.

శ్లో. తదేవ ప్రకృతిః సా తు
తేజోరూపా సనాతనీ
నిత్యానందమయీ దేవీ
తద్రూపా తత్ప్రకాశినీ.

దేవీభాగవతమునందు 'దేవీగీత' యను నంశమొండు గలదు. అందు దేవికిని హిమాలయమునకును జరిగిన సంభాషణ వివరింపబడి యున్నది. దేవి యిట్లు పలికెను :

శ్లో. "అహమే వాఽస పూర్వంతు
నాఽన్యత్ కించిత్ నగాధిప
తదాత్మరూపం చిత్ సంవిత్
పరబ్రహ్మైక నామకం.
అప్ర తర్క్య మనిర్దేశ్య
మనోపమ్య మనామయం
తస్య కాచిత్ స్వత స్సిద్ధ
శ క్తిర్మాయేతి విశ్రుతః,
నసతీ సా నాసతీ సా
నోభయాత్మా ఽవిరోధతః
ఏతద్ విలక్షణా కాచిత్
వస్తు భూతాస్తి సర్వదా.
పావకస్యోష్ణ తవేయం
ఉష్ణాంశోరివ దీధితిః
చంద్రస్య చంద్రకేవేయ
మమేయం సహజా ధ్రువా."

దేవీభాగవతం, సప్తమస్కంధం,
32-వ అధ్యాయం, 2-5.

అనగా సృష్టికిపూర్వము నేనొక్కర్తనే యుంటిని. ఇతరమేదియు లేదు. నాయాత్మ స్వరూపమునకే ''చిత్ సంవిత్తు''నియు పర బ్రహ్మమునియు, నిర్దేశింపబడుచుండెను. నా యాత్మ ఊహాతీతము, లక్ష్యాతీతము. ఉపమాన ములతో సహితము వివరింపరానిది. జనన మరణాది వికారములకును అతీతము. నా ఆత్మకే స్వతస్సిద్ధమయిన శక్తికలదు. ఆ శక్తియే 'మాయ'యని పిలువబడుచున్నది. బ్రహ్మ జ్ఞానమువలన మాయ నశించును. కావున ఈమాయ నిత్యవస్తువు (సతి) కాదు. కాని మాయలేనిచో వ్యావహారిక సత్తు ఉండ జాలదు. కావున అసతి (అనిత్యము) గూడ కాదు. అది ఉభయాత్మకమా అట్లయినచో సదసత్తులు రెండును విపరీత గుణావహములు గాన నివి రెండును నొకచో నుండజాలవు. కావున ఉభయాత్మక మనియు దీనిని జెప్ప జాలము. ఇట్టి అనిర్వచనీయ స్వరూపముగల మాయ మోక్షకాలపర్యంతమును నిలుచును. నాయీ మాయాశక్తి అగ్నియొక్క ఉష్ణము వలెను సూర్యుని వెలుగువలెను చంద్రుని వెన్నెలవలెను తనంతట తానే యుత్పన్న మగును.

"మహాలక్ష్మైచ విద్మహే, సర్వశక్త్యైచ ధీమహి,
తన్నో దేవీ ప్రచోదయాత్"

అని దేవీగాయత్రి పలుకుచున్నది. 'మేము నిన్ను మహాలక్ష్మిగా నెఱుంగుదుము. సర్వ శక్తి స్వరూపిణిగా ధ్యానము చేయుచున్నాము. నీవు మమ్ము నీ శ్రవణ మనన నిధిధ్యాసన లందు ప్రవర్తింపజేయుదువుగాక!' అని దీని భావము. నృసింహతాపనీయ శ్రుతియందు 'మహామాయయే' సమస్త విశ్వజగత్తును సృష్టి పాలన సంహారములు గావించుచు విరాజిల్లునది. కావున సాధకుడు ఈ మాయాశక్తిని తెలియుట త్యావశ్యకము. దీని నెవరు తెలియగలరో వారు మృత్యువును జయించెదరు. సమస్తపాప సముద్రములను దాటి యిహమున మహత్సంపదను పరమున నమృతత్వమును బొందుదు'రని వచింపబడి యున్నది. అధర్వశిరో శ్రుతియం దిట్లు వివ రింపబడియున్నది. ఒకానొకప్పుడు సమస్త దేవతలును దేవీ ఉపాసన గావించిరి. అంతట దేవి ప్రసన్నకాగా దేవత లామెనుజూచి 'ఓ దేవీ! నీ వెవరవు?' అని యడిగిరి. అంతట

దేవి 'నేను పరబ్రహ్మరూపిణిని. నాయందుండియే ప్రకృతి పూరుషమయమగు విశ్వమంతయు నుత్పన్నమగుచున్నది.' అని చెప్పెను. మఱియు భువనేశ్వరీ యుపనిషత్తున దేవి యిట్లు పలుకుచున్నది : 'ఓ మునిపుంగవులారా! మీరు జ్ఞానమునకు సంపూర్ణాధికారులు కావున మీకు తప్పక శ్రేష్ఠమును సగుణ నిర్గుణాత్మక బ్రహ్మ విషయ పూరితమునగు నుపనిషత్తును వివరించుచున్నాను. అది సమస్తభువనములకు నియంత. ఆ విశ్వమోహిని తురీయాతీతమయిన చైతన్యస్వరూపముగలది. కావున ఆ బ్రహ్మరూపిణి మీ శరీరములందే విరాజిల్లుచున్నది. అందువలన శరీరమందలి బ్రహ్మరంధ్రాన్వేషణము వలననే మీరు ఆమెను బడయగలరు.'

ఇట్లు శక్తి బ్రహ్మల సమైక్యతను జాటు శ్రుతి శాస్త్రము లెన్నియో గలవు. ఇట్లే సూత సంహితవంటి స్మృతులు సయితము దేవీ మాహాత్మ్యమును వర్ణించుచో 'ఈ సంసార నాశన నిమిత్తము ఆ సాక్షిమాత్రురాలును, ప్రపంచోల్లాసాధిక పరివర్జితయు, ఆత్మస్వరూపిణియునగు పరాశక్తి నారాధనము జేయుము.' అని బోధించుచున్నవి. కూర్మపురాణమున ''ఓ విప్రులారా! దేవీమాహాత్మ్యము బ్రహ్మవిదులగు ఋషులచే నిశ్చయింపబడి యిట్లు వివరింపబడీయున్నది. 'ఆమె ఒకటియే అద్వితీయ సర్వత్రగామిని. నిత్యకూటస్థ చైతన్యస్వరూపిణి. కేవలము యోగులు మాత్రమే ఉపాధిరహితయగు ఆమెను దర్శింపగలరు. ప్రకృతి పరిలీన అనంతమంగళస్వరూపిణి యగు దేవిని పరాత్పరతత్త్వపరమపదయోగులే తమ హృదయకమలములందు సాక్షాత్కారము చేసికొనగలరు. ఈ దేవి అత్యంతనిర్మలయయినది. ఎల్లప్పుడు విశుద్ధమయినది. దోషరహితమయినది. కేవలము ఆత్మోపలబ్ధివిషయము. యోగీశ్వరులగు పురుషులే ఆమెను దర్శించి కృతార్థులగుదురు'' ఇట్లెన్నియో విధముల నెన్నియో గ్రంథములందు వివరింపబడి యున్నది.

ఈ ప్రాపంచిక విషయ మగ్నులమైయున్న మన మెల్లరము ఈ విశ్వము సర్వము మహత్త్వముగల దేవీ ప్రభావమేయని గ్రహింపవలయును. ఇందంతయును మహామాయాస్వరూపము. ఈ సంసారసాగరమును తరించుటకు శక్త్యనుగ్రహ మత్యంతావశ్యకమని శ్రీరామకృష్ణులవారు పలికెడివారు. మాయయనెడి సంకెలలచే బంధింపబడియున్న మనము ఆమహామాయ కృపవలననే ఆబంధములను ఛేదింపవలయును. ఆ జగన్మాత మనపై తన కృపామృతమును వర్షించి యనుగ్రహించుగాక.

శ్రీ తురీయానంద లేఖావళి

శ్రీహరిశరణమ్

కాశి,
19-2-'15.

శ్రీమాన్ దే...

శరీరారోగ్యము సరిపడియుండకపోయినచో మనస్సును స్వస్థతనందదని తలంచెదను. ఈ యుభయమునకును సన్నిహితసంబంధము కలదు కదా! ఎట్లయినను ఎల్లప్పుడును నిరాటంకముగ భగవత్స్మరణము గావించుటకే మీరు ప్రయత్నింపవలయును. మన శ్రేయస్సును మనమే సమకూర్చుకొనవలయును. ఇతరులద్వారా ఆ కార్యము నెఱవేఱజాలదు.

శ్లో. ఉద్ధరే దాత్మ నాత్మానం
నాత్మాన మవసాదయేత్
ఆత్మైవ హ్యాత్మనో బంధు
రాత్మైవ రిపురాత్మనః *
జన్మమృత్యు జరావ్యాధి
దుఃఖదోషానుదర్శనమ్
అసక్తిరనభిష్వంగః
పుత్రదారగృహాదిషు † గీ. 13-8,9.

వీనినన్నింటిని అభ్యసింపవలయును. శుష్కవిచార మనవసరము. భగవత్కృపకై ప్రార్థింపవలయును. అప్పుడే యేమాత్రమయినను కార్యసిద్ధి కాగలదు. ఆ ప్రార్థన సహితము సంపూర్ణ మనఃప్రాణములతో గావింపవలయును. అంతఃప్రార్థనయే ప్రార్థన. భగవానుడు సర్వాంతర్యామిగదా, అంతర్యముల సమస్తమును దెలిసికొనగలడు. సరళభావములతో వాని శరణు జొరుము. నీవును సమస్తమును నెఱుంగుదువు. నీకీ విషయములగూర్చి నే నెన్నియో పర్యాయములు వివరించియే యున్నాడను. ఇక వ్రాయవలసిన దేమి? సమస్తవిషయములును సమయానుకూలములై యుండును. అయినను భగవానుడు పరమకరుణాళువు. వాని ద్వారదేశమున బడియున్నచో కార్యసిద్ధి కాగలదు. ఇప్పుడో లేక మరియెప్పుడో జరుగగలదు. అందులకు సందేహము లేదు. జరుగుట నిశ్చయము. సర్వకాల సర్వావస్థలయందును ఆయనయందు భక్తి కుదురునట్లు ప్రార్థింపుము. ఆయనను ప్రేమించుటను అభ్యసించినచో ఇతర విషయాసక్తులు తమంతట తామే తొలగిపోవును. ఆయన ప్రేమమాధుర్యమును నొకసారి రుచిచూచినచో అన్యములగు రుచు లేవియు నిక నచ్చవు. ఏ విధమున నీ భక్తి

---

* మనుష్యుడు వివేకముతో గూడిన మనస్సువలన తన్ను సంసారమునుండి ఉద్ధరించుకొనవలయును. (యోగారూఢుడు గావలయును.) ఎన్నడును విషయాసక్తిని బొందవలదు. ఏలయన శుద్ధమగు మనస్సే మనుష్యునకు యథార్థమగు హితమునుగూర్చు మిత్రము. (ముక్తికి కారణము.) విషయాసక్తమగు మనస్సే మనుష్యునకు పరమశత్రువు (బంధకారణము).

† జన్మ మృత్యు జరా వ్యాధులనెడి దుఃఖములనందు దోషమును మాటిమాటికి చూచుచుండుట, పుత్రదారగృహాదుల ఆసక్తి మమత్వములు లేకుండుట—

లభింపగలదో దాని (ఆ మార్గము) కొఱకై నిండు మనస్సుతో ప్రయత్నింపుము. అట్లు గానిచో ఫలితమేదియేనియు కలుగగలదా? ఇంతకుమున్ను జెప్పినట్లు మన సౌకర్యములను మనమే చేసికొనకపోయినచో నితరు లెవరును జేయజాలరు.

నా శుభాశీర్వచనములు,
ఇట్లు,
శ్రీ తురీయానంద

శ్రీహరిశరణమ్

7-3-'15.

శ్రీమాన్...

శ్రీ శివానందస్వాములవారు మఠమునుండి యిచ్చటికి రాలేదు. వారు 'రాంచి' లో శ్రీరామకృష్ణ జన్మోత్సవమును జూచి బేలూరి మఠమునకే మరలిపోయిరట. రాంచిలోని భక్తులే యీ యుత్సవమునకు దగిన వసతుల గల్పించి ఎంతో చక్కగ జరిపిరి. దానినిజూచి శ్రీ స్వాములవారు చాల సంతోషించిరి.

క్రమక్రమముగా వారి సద్భావము ప్రవర్ధిల్లు చున్నది. వారిని దృష్టాంతముగా గొని యింకను నెందఱో ఉన్నతినందుచున్నారు. ఏల సంభవింపరాదు? భగవంతునియెడ భక్తి కలిగిన నిట్లే జరుగుచుండును. భగవద్గీతయందు భగవానుడు—

శ్లో. మాంహి పార్థ వ్యపాశ్రిత్య
యేఽపి స్యుః పాపయోనయః
స్త్రియో వైశ్యా స్తథా శూద్రా
స్తేఽపి యాంతి పరాంగతిమ్.
—గీత. ౯-౩౨.

(ఆచారభ్రష్టుడగువానిని నా భక్తి పవిత్ర మొనర్చుటలో విచిత్రమేమి? అసత్కులజాతులును, అనధికారులును అగువారిని గూడ ముక్తుల నొనర్పగలదు:) "పార్థా! నికృష్టజన్ములగు అంత్యజులును, స్త్రీ శూద్రులునుగూడ నన్ను సేవించి తప్పక మోక్షమును పొందుచున్నారు" అని చెప్పియున్నాడుగదా. ఇట్లు పలికి తుదకు ఇట్లు నొక్కి వక్కాణించుచున్నాడు. 'శ్లో. అనిత్య మసుఖం లోకం, ఇమం ప్రాప్య భజస్వమాం.'—అనిత్యమును దుఃఖమయమును నగు నీలోకమున జనించి కేవలము నా భజన మొనర్పుము. ఏలనన ఇట్టి స్థితినుండి నిన్ను రక్షించుకొనుటకు ఈ నా భజనము తప్ప ఉపాయాంతర మేదియు లేదు.

నీ యుత్తరమునందు నీవు వెల్లడించిన నీ సిద్ధాంతము నాకు స్పష్టముకాలేదు. నీవు గీతయందు 'క్రియతే బహుళాయాసం తద్రాజసముదాహృతమ్—అనగా ఎక్కువ ఆయాసముతో గూడిన కర్మ రాజసిక కర్మ. దానివలని ఫలము దుఃఖదాయకము'అని వ్రాసియున్నావు. అంతటితో నిలిపి 'నా సిద్ధాంతము సరియైనదా' యని యడుగుచున్నావు. దీని ననుసరించి 'విశ్వనాథ దర్శనమునందు బహుళాయాసము కలుగుటవలన ఆ దర్శనము అనవసరము. అది రాజసికము. దాని ఫలితము దుఃఖమే యని' యర్థము చేసికొనమందువా? ఇదియే నా నీ సిద్ధాంతము? గీతనుండి నీవుదహరించిన యీ శ్లోకము అష్టాదశాధ్యాయమునందున్నది. అచ్చట శ్రీ భగవానుడు అర్జునునకు 'గుణభేదముల ననుసరించి జ్ఞానము, కర్మ, కర్త— ఇవి మూడురకములైయున్నవి' అని తెలుపుచు వానిని నిరూపించుటకై పై లక్షణమును వివరించెను. నీవు సగము శ్లోకమును మాత్రమే వ్రాసి

యున్నావు. అట్లు చేసినచో అర్థావగాహనము చాల కష్టము. సాత్త్విక కర్మలను నిరూపించి పిదప రాజసిక కర్మను బోధించుటకై యిట్లు పలికెను.

శ్లో. యత్తు కామేప్సునా కర్మ,
సాహంకారేణవాపునః।
క్రియతే బహులాయాసం
తద్రాజస ముదాహృతమ్.

-గీత. ౧౮-౨౪.

అనగా, ఏ కర్మము సకామభావముతోడనో లేక అహంకారముతోడనో అత్యంత కష్టముతో చేయబడినదో అది రాజసిక కర్మము. బహుళాయాసమనగా ఎన్నో ప్రయత్నములుచేసి ఏర్పాట్లు గావించి జరుపబడునది అని యర్థము. అట్టి కర్మయే రాజసికకర్మ. ఇట్లుగాక 'భగవన్నామస్మరణమునందుగూడ ఆయాసముకలదు. కావున అది రాజసికము వర్జ్యము' అనునదియే నీ సిద్ధాంతమయినచో నింక నేనేమి చెప్పగలను...

'ఇన్నాళ్ళ నుండియు నెంతయో చూచితిని. వినియు నున్నాడను. అయినను ఆ సద్వస్తువునందు నా మనస్సు అభిముఖము కావుటలేదు. ఇది చాల దుఃఖింపదగిన విషయ'మని వ్రాసియున్నావు. అంత యెక్కువగా నీవేమి చూచితివి? ఏమి వినియున్నావు? యయాతి మహారాజు పదివేల సంవత్సరములు పుత్రుని యౌవనమును పొంది విషయముల ననుభవించినను తృప్తిజెందక,

శ్లో. 'న జాతు కామః కామానా
ముపభోగేన శామ్యతి,
హవిష్యాత్ కృష్ణవర్త్మేవ
భూయయేవాఽభివర్ధతే'

అని పలికియున్నాడు. అనగా అగ్నిపై ఘృతాహుతివలె కామ్యవస్త్వనుభవమువలన కామము శాంతింపకపోవుటయే కాక మరి మరి అభివృద్ధి జెందును. కావున 'తస్మాత్ తృష్ణాం పరిత్యజేత్' అనగా కోరికలను పరిత్యజించుటయే శ్రేయస్కరము, శుభదాయకము. ఇదియే శాస్త్రానుసారమయిన సిద్ధాంతము.

నా శుభాశీర్వచనములు,
ఇట్లు,
శ్రీ తురీయానంద

దాహముచే నోరారుచున్నపుడు ఎవ్వడైనను గంగాజలము కలగియున్నదని తాగక మానివైచి, అప్పటి కప్పుడు మంచినీటికై చెఱువు త్రవ్వబోవునా? పరమార్థపిపాస లేనివాడు సర్వమతములను ఖండించుచు, వానినిగూర్చి అనంతములైన వాగ్వాదములు చేయుచు తిరుగుచుండును. నిజమైన పిపాస (దాహము) గలవానికి అంతటి మీమాంస చేయుటకు వ్యవధి యుండదు.

—శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంస

యోగీన్ మా

శ్రీ ఉప్పూరి రామకృష్ణారావు

శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస దేవులు 1836-వ సంవత్సరములో వంగదేశమున దేశ, కాల, పరిస్థితులనుబట్టి లోకసంగ్రహార్థమై యవతరించిరి. వీరి ప్రబోధమునందలి యేక మూలసూత్రము సమస్తమతములు లేక సకల సాంప్రదాయములు సమన్వయము బొంద గలవని. పై సత్యము శ్రీవారియొక్కయు, వారి శిష్యులయొక్కయు నిత్యాచారిత్రమునందు మన సనాతనధర్మములు నవీన దృక్పథమున స్పష్టపడుచున్నవి. వేద కాలమునాటి సనాతనధర్మములన్నియు హిందూ దేశమున కిటీవల గల విదేశీయుల, యనగా తురుష్కుల, పాశ్చాత్యుల, యాంగ్లేయుల పరిపాలనలవలన సంఘముయొక్క కట్టుబాట్లు; ఆచారవ్యవహారములు; మర్యాదలు; హిందూ మతధర్మములు చాల మార్పుచెందినవి. అధర్మము, ఛాందసము, ప్రబలములై, యజ్ఞానమున బడియుంటిమి. సహగమనమను ధర్మమునకును, నాధ్యాత్మికవృత్తికిని గల మూలసూత్రము మరుగువడి, యజ్ఞానముచే భర్త పోగనే, భార్య శరీరమును భర్త శరీరముతో మనము బలవంతముగ దహనము చేయుచుంటిమి. మతకలహములు మెండైనవి. మానవుని వృత్తినిబట్టి యేర్పాటుకావలసిన వర్ణమునకు బదులు, వాని జన్మనుబట్టి చాతుర్వర్ణ్యములు నియమింపబడిన దురవస్థలో బడితిమి. ఇట్టి తమసావృతమగు నంధకారమున మనకు జ్యోతివలె శ్రీరామకృష్ణదేవులవతారము నెత్తిరి. రాజ్యాంగచట్టములలోను, యుపన్యాసములలోను, ప్రబోధములలోను దగులుకొనక, వీరి యొక్కయు, వీరి శిష్యులయొక్కయు ఆచరణయందు వారివారి దైనికచర్యలచే నాధునిక కాలమున సనాతనధర్మములను ప్రతిష్ఠచేసిరి.

అతిబాల్యవివాహము, "నస్త్రీ స్వాతంత్ర్యమర్హతి" యని చాటుచుండు సమయమున వీరి శిష్యురాండ్రగు యోగీన్ మా, గోలప్ మా మొదలగువారి జీవితములు స్త్రీలకు వైధవ్యము, వివాహము నిమిత్తమాత్రములనియు, నాధ్యాత్మికమునకు స్త్రీ, పురుష విభేదము లేదనియు, స్త్రీలును బ్రహ్మచర్య, సన్న్యాసాశ్రమములు తీసికొని జీవన్ముక్తిని, విదేహముక్తిని బడయుట యీ కాలమునగూడ గలదని నిరూపించుచు, నుపనిషత్ కాలమునాటి గార్గి, మైత్రేయి, భరద్వాజ ఋషిపుత్రియు, నైష్ఠిక బ్రహ్మచారిణియు నగు సృతవసి, సులభ, కౌశికి, శంకరా మొదలగు పరివ్రాజక సన్న్యాసినుల, బ్రహ్మవాదినుల, భిక్షువుల, బ్రహ్మచారిణుల జీవితములను మనస్సులకు తెచ్చుచు, సనాతనధర్మములను ప్రబోధించుచున్నవి. స్త్రీలకు సన్న్యాసధర్మముగూడ నాశ్రేయమని యర్థమును సూచించుచు పఠనము చేయబడు నాబ్దికమంత్రమును వినుచున్నారము. "అసంస్కృత ప్రమీతానాయే, త్యాగినోయాః కులస్త్రియః" యని మంత్రపఠనముతో వికి

రాన్న పిండదానము జేయుట యందరకు
తెలిసిన విషయమే. అనగా, కులమునందలి
సన్న్యాసినులకుగూడ బిండదానము గలదని
యర్థము. ఈ పై విషయములు భారత, భాగ
వత, రామాయణాది గ్రంథముల, ధర్మశాస్త్ర
ముల, గృహ్యసూత్రముల శాస్త్రపరిశీలనచేత
స్త్రీలకు విద్య, కర్మకాండ, బ్రహ్మచర్య,
సన్న్యాసములు విధివిహితములే యని తేలు
చున్నది. ఈ మరుగుపడిన ఆర్షసాంప్రదాయ
మును నిషిద్ధమనుకొనునట్టి యజ్ఞానసమయ
మున, శ్రీరామకృష్ణుల, వీరిశిష్యుల జీవితములు
మనకు గొప్పయాదర్శములై నిలిచినవి. శ్రీరామ
కృష్ణులు తన తాంత్రికసాధనమును త్యాగిని
యగు భైరవీ బ్రాహ్మణియొద్ద నభ్యసించెను.

శ్రీరామకృష్ణుల శిష్యురాండ్రలో పరమ
హంసవారిచే 'జ్ఞాని' యని పేరువడసినది
'యోగీన్ మా' యను నారీరత్నము. ఈమె
పేరు జోగీంద్రమోహిని. ఈమె 1851-వ సం॥
రమున కలకత్తా నగరమున సుప్రసిద్ధ వైద్యు
లగు ప్రసన్నకుమారమిత్రుని పుత్రికారత్నమై
జన్మించెను. ఈమె చాల సౌఖ్యపడునని తండ్రి
యామెకు బాల్యముననే, కలకత్తా దరినున్న
ఖర్దా గ్రామమునందలి యొక జమీందారి
కుటుంబమునకుజెందిన యంబికాచరణవిశ్వాసు
డను నతనికిచ్చి వివాహముజేసెను. కాని,
అంబికాచరణుడు దుర్భ్యాసములకు లోనై
త్రాగుడు మొదలిడి, ధనహీనుడై నగరవీధుల
దిరుగ నారంభించెను. ఇట్లామెకు గల్గిన దుర్గ
తిచే, దనయాశలన్నియు భగ్నములై గృహ
స్థాశ్రమసుఖ మనునదిలేక చిన్ననాటనే
యామెకు గాఢవైరాగ్యము గల్గెను. ఆమె
తన పుట్టింటనే కాలక్షేపము చేయుచుండెను.
ఈ దీనావస్థయందుండ, నామె బంధువుడును
శ్రీరామకృష్ణుల ప్రియశిష్యుండు నగు బలరాం
బోసు, ఆమెను శ్రీరామకృష్ణుల సన్నిధికి
దోడ్కొనివెళ్లెను. వారిదర్శనము కాగనే,
యామె శ్రీ గురుదేవుల పాదముల శరణు
చొచ్చెను. వెంటనే యామె బాధలు, దుఃఖ
ములు సడలిపోయెను. ఆమె యాధ్యాత్మికోప
లబ్ధి దినదినప్రవృద్ధమయ్యెను.

దక్షిణేశ్వరమునకు వెళ్ల నారంభించినపిదప,
నచిరకాలముననే, యోగీన్ మా కు
శ్రీ శారదాదేవితో బరిచయమైనది. సమ
వయస్కులగుటచే, వీరుభయుల యనుబంధము
గాఢమై, శారదామాత యోగీన్ మా ను
నమ్మి యామెతో దన రహస్యపు సంప్రదింపు
లను జేయుచు, నామె సలహాలను పొందు
చుండెడిది. ప్రతివారము నామె శారదాదేవిని
కలసికొనుచు, నొక్కొకసమయమున రాత్రు
లామెచే నింటికి వెళ్లకుండ నాపుచేయబడు
టయు, నహబత్ నందే శారదామాత ప్రక్కన
యోగీన్ మా నిద్రించుటయు జరుగుచుండెను.

ఇంతలో శారదాదేవి స్వగ్రామమునకు
వెళ్లుట తటస్థించెను. శారదాదేవి పడవలో
గంగను దాటుచుండ యోగీన్ మా యామె
కనబడుచుండునంతవఱకు గట్టుననుండి,
చూచుచు, మాత తనచూపులు మీరగనే
నహబత్ చేరి తల్లిని వదలలేని
బాధతో, కంట తడిపెట్టుచుండెను. ఆ సమయ
మున శ్రీరామకృష్ణులు పంచవటికి పోవుచు
యోగీన్ మా ను జూచి, యామెకు కబురు
పెట్టి, "నీవు శారదాదేవిని వదలలేని బాధలో
నుంటివా ?" యని సంబోధించి, రామకృష్ణులు
దన తాంత్రికసాధనానుభవముల యోగీన్ మా
కు జెప్పుచు నామె నోదార్చెను. తిరిగి శారదా
మాత యొక సంవత్సరమున్నరకు దక్షిణేశ్వర

మునకు వచ్చెను. అప్పుడు రామకృష్ణులు మాతాజీతో, "నీతో అప్పుడప్పుడు వచ్చు నా చక్కని, పెద్దకండ్లుగల పిల్ల నిన్ను బాగుగ ప్రేమించును. నీవు నీ గ్రామమునకు వెళ్లినప్పుడు నీ వామెను విడచి వెళ్లినందుల కామె నీకై యెంతయో విలపించిన"దని చెప్పెను. వెంటనే శారదామాత తానామెను బాగుగ నెఱుగుదుననియు, నామె పేరు యోగిన్ మా యనియు రామకృష్ణులతో జెప్పెను.

యోగిన్ భక్తికి మెచ్చి శ్రీరామకృష్ణులు ఆమె యింటికి వెళ్లి, యామె గృహము పావనముచేసి, యామెచే నాతిథ్యమును గూడ నంగీకరించి యామెను ధన్యురాలిజేసెను. ఇంతేకాక, యామె శ్రీరామకృష్ణుల బోధామృతమునుగూడ గ్రోలు మహాభాగ్యము గనెను. అందువలననే, శ్రీ శారదానందులకు శ్రీరామకృష్ణుల లీలాప్రసంగములనెడి గ్రంథమును రచించునప్పుడు యోగిన్ రామకృష్ణుల విషయముల నెన్నియో తెలియజెప్పెను. ఒకప్పుడు, రామకృష్ణులు యోగిన్ మాతో తనను జూపించుచు ఇటుల ముచ్చటించిరి: "ఇంక, నీకు బొందవలసినదేమి మిగిలినది? ఈ శరీరమును జూచుటయు, నాహారమిచ్చుటయు, సేవజేయుటయు నయినది."

గురుదేవుల నిర్యాణకాలమున యోగిన్ మా బృందావనమున తపస్వినియై కాలము బుచ్చుచుండెను. శ్రీరామకృష్ణుల నిర్యాణానంతరము, శారదామాత బృందావనమునకు వెళ్లెను. అచ్చట శారదాదేవి యోగిన్ మాను జూడగనే యుభయులకు పట్టరాని దుఃఖము వచ్చి శారదామాత యామెను కౌగలించుకొని యశ్రుధారల గార్చెను. దినమంతయు నిద్వార విచారముతోను, నేడ్పుతోను గడపిరి. ఇట్లుండ నొకనాడు గురుదేవులు వారలకు దర్శనమిచ్చి, "ఎందుల కిటు లంతగ దుఃఖపడుచున్నారు. నే నిచ్చటనే యుంటినే! ఎక్కడకు వెళ్లగలను! ఈ గదినుండి యా గదికి వెళ్లుటవంటిదే జరిగిన"దని వారిని సముదాయించెను.

బృందావనమున యోగిన్ మా ధ్యానము చేయుతరి గొప్ప యేకాగ్రతను బొందుచుండెడిది. ఒకనాడు లాల్‌బాబా దేవళమున ధ్యానముసేయుతరి, నామె గొప్ప సమాధి నిమగ్నురాలయ్యెను. సంధ్యాపూజలు పూర్తియై, దేవాలయ ద్వారములు మూయుటకై పరిచారకులాయత్తపడుచున్నను, యోగిన్ మా నా స్థితినుండి లేపజాలరైరి. ఇలుచేరుట కాలస్యమగుటచే, శారదాదేవి లాంతరునిచ్చి యోగిన్ మాను వెదకుటకు మనిషిని బంపెను. అతడు నామెను లేపజాలడాయె. ఆమెకప్పుడు ప్రాపంచిక స్మృతియే లేదాయె. ఇంతలో నామెయే సమాధినుండి లేచి, యింటికి వచ్చెను. ఈ యాధ్యాత్మిక భావదీప్తి నలరారు దినముల గూర్చి యోగిన్ మా తన కా దినములలో ప్రాపంచికస్మృతిని మరచి, ప్రపంచమున్నదియు లేనిదియు తెలియని స్థితిలో దానున్నట్లు చెప్పెడిది.

కలకత్తాలో తన నివాసమందు, నొక పర్యాయ మిట్టి ఆనంద సమాధిని యోగిన్ మా యనుభవించెను. ఈ విషయమై యోగిన్ స్వామిజీతో ముచ్చటింప, వారామెతో నిట్లనిరి: "యోగిన్‌మాయీ! నీవు సమాధిలో పరమపదించెదవు. జన్మలో నొక్కపర్యాయము సమాధిస్థితిని జవిచూచినచో ప్రాణోత్క్రమణ

సమయమున నా సమాధిని గనగలవు.''

ఇట్టుల మంచి యాధ్యాత్మికోన్నతిలోనుండ, శోకపర్యాయ మామెకు గండ్ల కెదురుజూచినను దన యిష్టదైవము సాక్షాత్కారమగుచుండె నట. ఈ చెప్పరాని స్థితిలో నామె మూడు దినములు గడిపెను. యోగీన్ మా బాల గోపాలుని ప్రతిమలను రెంటి నతిశ్రద్ధాభక్తులతో నారాధనచేసెడిది. ఆ యారాధన సమయమున నామె పారవశ్యము బొందినచో, నా బాలగోపాలుర దర్శనమయ్యెడిదట. అట్టి ధ్యానసిస్థయందొకతరి, సద్వితీయమగు సుందరగాత్రు లిద్దరు ద్యోతకులైరి. వారిద్దరు ముసిముసి నవ్వులతో వచ్చి యోగీన్ మా ను కౌగలించుకొని, యామె వీపును దట్టుచు, '' మేమెవ్వరమో తెలియునా ? '' యని సంబోధించిరి. అంత యోగీన్, 'నాకు బాగుగ తెలియును, నీవు వీరుడవగు బలరాముడవు. మరి నీవు శ్రీకృష్ణుడ'వని జవాబు చెప్పెను. చిన్నవాడగు శ్రీకృష్ణుడంతట యోగీన్ మా కు తమగుర్తు లేదనియె. ఎందువలనని జోగీన్ ప్రశ్నించెను. జోగీన్ మనుమలను జూపించుచు, 'వీరివలన' నని శ్రీకృష్ణుడనియె. నిజముగ యోగీన్ మా ఏకపుత్రికావియోగము కల్గి, తనకు గల మనుమలతో జాల లంపటములో నుండెను. అందువలన నామెకు గల యున్నతాధ్యాత్మికభావన కుంటువడి, క్రమేణ ఆమె మామూలు స్థాయిలో బడెను.

యోగీన్ మా గృహస్థాశ్రమమున నున్నట్లు కనబడుచుండినను నామె తాంత్రికవిహితమగు పూర్ణాభిషేకాది కర్మలచేతను, వేదవిహితమగు విరజాహోమాది కర్మలచేతను, శాస్త్రోను సారమగు సన్యాసాశ్రమమును స్వీకరించిన విరాగిని, త్యాగిని. ఆమె కొంతకాలము పాలు, ఫలములనే పుచ్చుకొనియెడిది. ఎట్టి భక్తులు గూడ చేయజాలని వ్రతములను, ఆరాధనలను ఏకాగ్రతగల బుద్ధితో ప్రత్యేక నియమ నిష్ఠలతో నాచరించెడిది. ఆమె పంచాతపవ్రతమును (అనగా నాలుగువైపుల నామెకగ్నియు, నెత్తిపై తీక్ష్ణమగు సూర్యుని వేడిమియు గల) బహుకష్టమగు వ్రతమును జేసెను. ఆమె జీవితమంతయు నుపవాసములు, జాగరణములు.

ఆమె కాలమును వృథాపుచ్చెడిదిగాదు. ఊరకనుండువేళల నామె గీత, భాగవతము, పురాణేతిహాసములు, చైతన్యచరితామృతము, శ్రీరామకృష్ణుల భక్తిప్రబోధక గ్రంథపఠనములతో సదా సత్కథా కాలక్షేపము జేసెడిది. ఆమె బుద్ధిసూక్ష్మత యెట్టిదన దాను పారాయణముచేయు చైతన్య చరితామృతము మొదలగు గ్రంథములందలి ముఖ్యఘట్టము లెన్నియో కంఠస్థములు. ఆమె పురాణగాథలను జక్కగ చెప్పెడిది. సోదరి నివేదిత హిందూమతము నందలి కథల గ్రంథమునకు (Cradle Tales of Hinduism) మున్నుడియందు, తా ననేక విషయములు యోగీన్ మా నుండి గ్రహించితినని యామెను ప్రశంసించెను.

యోగీన్ మా, గోలప్ మా యెంత యాధ్యాత్మిక సాధన చేసిరో మీలో మీరు ముచ్చటించుకొనుట శ్రేయోదాయకమని శారదామాత భక్తురాండ్రతో చెప్పుచుండెడిది. జనసామాన్యము విశ్రాంతి యను పేరున బద్ధకమునకు దావిచ్చెదరు. కాని యోగీన్ మా వృద్ధాప్యమునగూడ నెన్నిపనులు, నిబ్బందులు నున్నను, దన నిత్య కార్యక్రమమునందలి జప, తప, ధ్యానాదికములగు నాధ్యాత్మిక సాధన లామె నాకర్షించుచునే యుండెను.

గంగాస్నానానంతరము, ప్రతిదినము రెండు గంటలకు తక్కువగాకుండ ధ్యాననిష్ఠ నిమగ్నురాలై యుండెడిది. ఆమె ధ్యానములోనుండ, నీగ లామె కండ్లలో దూరినను నామెకు గుర్తు తెలిసెడిదిగాదు. ఎంత యీదరగాలియున్నను, నామె గంగాస్నానము, జపతపములకు నభ్యంతరము గల్గింపజాలకుండెను.

ఆమె మనస్సు గొప్ప ధర్మచింతలో నున్నప్పటికి, నామెకు గృహకృత్యములయెడ నిర్లక్ష్యభావము గానము. స్నానము, జపము చేసికొని, యామె ప్రతినిత్యము శారదాదేవి యాశ్రమమగు ఉద్బోధనకు బోయి, యచ్చట శారదామాతయొక్క జుట్టు సవరించుట, కూరగాయలను బాగుజేయుట మొదలగు పనులు జేసెడిది. మధ్యాహ్న మింటికి జేరి తనకు దన తల్లికి వంటచేసికొని, తిరిగి మధ్యాహ్నము శారదాదేవికడకేగి ఆమె సేవజేసి, సాయంకాలమున నాలయమున నారాత్రికానంతరమున తిరిగి తన యిలుసేరెడిది.

చరమావస్థయందు మంచము సమయమున నితరుల సాహాయ్యముతో మంచముపై గూర్చొనియుండి, మతగ్రంథముల నితరులు చదువగా వినుచు, మామూలుగ తన తపోనిష్ఠ నియమముల నాచరించెడిది. ఆమె యెవ్వరిని నొప్పించుటగాని, యసంతుష్టిపరచుటగాని యెఱుగదు. ఏ దివ్యక్షేత్రమునకు వెళ్లినను, ఏల కేదియో ధర్మమును జేయుట జోగిన్ మా సుగుణములలో నొకటి. ఆమె చాల దేశాటనము చేసినది. ఉత్తరమున కేదారము, బదరీనారాయణము; దక్షిణమున కన్యాకుమారి; కథియవార్ నందలి ద్వారకథామము మొదలు, అస్సామ్‌నందలి కామాఖ్య వరకును గల దివ్యక్షేత్రముల నామె దర్శించి మించినది.

శ్రీ గురుదేవుల శిష్యులలో నగ్రగణ్యులు సయితము యోగిన్ మా కు గొప్ప గౌరవము నొసగెడివారు. వివేకానందులకు యోగిన్ మా యన్న గొప్ప ప్రేమ. బేలూరుమఠమునుండి పడవలో కలకత్తా చేరునప్పుడు నీలాటరేవున స్వామీజీ జోగిన్ మా ను చూచినచో "జోగిన్ మా! యీ దినమున మీ యింట నా భిక్ష. నాకిష్టమగు కూరగాయలను చేయు" మనియెడివారు. ఇంతియగాక, ఆమె వంట యన్న స్వామీజీ కెంత ప్రీతియో గనుడు! "ఈ దినము నా జన్మదినము. నాకు మంచి భక్ష్యముల నారగింపజేయు" మనెడివారు.

జోగిన్ మా యం దన్యమతద్వేషమును గాని, సంకుచితభావములనుగాని, ఛాందసమును గాని కానము. ఏ దేవతను జూచినను ప్రీతియే. ఆమెయందు విపరీతమగు భక్తి, విజ్ఞానములను గాంతుము. సగుణోపాసనయందే గాక, నిర్గుణోపాసనయందుగూడ ఆమె కాసక్తి గలదు. అందువలననే శ్రీరామకృష్ణులు యోగిన్ మా ను జూచినప్పటనే, ఆమెనుగూర్చి యిట్లు చెప్పియుండిరి: "యోగిన్ మా కు గల యాధ్యాత్మికసిద్ధులు భక్తులలో నపూర్వము. కాలము గడచిన కొలది ఆమె సిద్ధులను జూచి ప్రజలాశ్చర్యము నొందెదరు. ఈమె తొందరలో వికసించు పుష్పముగాక, సహస్రదళములుగల పద్మము గావున క్రమక్రమముగ, నెమ్మదినెమ్మదిగ వికసించును. భక్తబృందములో యోగిన్ మా యందు జ్ఞాని లక్షణములు గలవు."

యోగిన్ మా డెబ్బదిమూడేండ్ల ముదు

సలిగ (1924 లో) తన భౌతిక దేహమును చాలించినది. శ్రీరామకృష్ణుల వాక్యానుసార నూమె అంతిమక్షణములందును యోగప్రవృత్తిని కలిగియుండెను. సదా ధర్మచింత దప్ప, యితరవిషయములందు మనసు జొరనీక, ప్రాపంచికవిషయములయెడ, సంభాషణలయెడ వైముఖ్యముగ నుండెడిది. ఆమె జీవితము నందలి ఘనమైన ఘట్టములను మనసునకు తెచ్చుకొన్నచో సాధువులకు, భక్తులకు నుత్సాహము, బలము కలుగును. ప్రాణోత్క్రమణ సమయమున, స్మృతితప్పినట్లుగ జూపరులకు గోచరించినను, ఆమె నా యంతిమ క్షణమున జూచిన వైద్యులు సయితము నామెస్థితిని యోగప్రవృత్తిని సూచించు జ్ఞానలక్షణముగనే కొనియాడిరి. ఈ స్థితి వివేకానందులు చెప్పిన సమాధియే!

శ్రీ వివేకానంద సంభాషణలు

(శ్రీ సురేంద్రనాథసేన్ స్వంత దినచర్యనుండి)

అనువాదకుడు: శ్రీ పిన్నింటి సుబ్బారావు

[భారతదేశమందలి శ్రద్ధారాహిత్యము, దాని పునరుద్ధారణావసరము— మనకు గావలసినది మానవులు—యథార్థమగు సంఘ సంస్కారక్రియలు.]

శనివారము, 22-1-1898.

కలకత్తాయందలి రమాకాంతబోసు వీధియందున్న నెం 57 రు గల బలరాంబాబు గృహమందు స్వామిజీ యుండగా ఒకనాడు ప్రాతఃకాలమున శ్రీవారిని దర్శించుటకు నేను వెళ్లియుంటిని. గదియంతయు ప్రేక్షకులతో నిండియుండెను. స్వామిజి, "మనకు శ్రద్ధగావలయును, ఆత్మవిశ్వాసముగావలయును. శక్తియే ప్రాణము, దౌర్బల్యమే మరణము. మనము ఆత్మరూపులము. మరణ మనునది లేదు. స్వతంత్రులము. స్వభావసిద్ధముగా పవిత్రులము. పాపమనునది అసలు మనము చేయగలమా? అసంభవము" ఇట్టి ధృడవిశ్వాసము గావలయును అని యుపన్యసించుచుండిరి. అట్టి దృఢనమ్మకమే మనలను మానవులుగను, దేవతలుగను జేయగలదు. ఇట్టి విశ్వాసము లేకపోవుటచేతనే నేడు భారతదేశము నాశనమైనది.

ప్రశ్న:—మనము ఇట్టి శ్రద్ధను ఎట్లు పోగొట్టుకొంటిమి?

స్వామిజి:—మనము బాల్యమునుండియు, విజాతీయమగు విద్యను నేర్చియుంటిమి. మనము

ఎందుకు పనికిరానివారలమని బోధింపబడి మన దేశమునందు మహాపురుషు లుద్భవించిరను విషయము మనము నేర్చుకొనుట కవకాశ మీయబడి యుండలేదు. నిర్మాణాత్మకమగు విషయమేదియును మనకు బోధింపబడియుండలేదు. మనకు కాలుసేతు లెట్లుపయోగించుకొనవలెనో యదియైనను బోధింపబడలేదు. ఆంగ్లేయుల పూర్వీకులగూర్చిన విషయజ్ఞానమంతయును మనము గ్రహించితిమి గాని, మనము మన పూర్వీకులను గూర్చి యిసుమంతైనను గ్రహించుట కుద్యమించుటలేదు. దౌర్బల్యమే మనము నేర్చుకొంటిమి. అస్వతంత్రులమగుటచే, మనము బలహీనులమనియు, స్వాతంత్ర్య మనునది మన కెచ్చటను మృగ్యమనియు మనము నమ్మునట్లు బోధింపసాగిరి. శ్రద్ధ నశించిపోవక ఎట్లు నిల్చియుండగలదు? యథార్థమగు శ్రద్ధ మఱల మనయందు ప్రతిష్ఠింపబడవలసియున్నది. మనయందు మఱల ఆత్మవిశ్వాసము పునరుద్ధరింపబడవలసియున్నది. అప్పుడు మన దేశ సమస్యలన్నియు క్రమక్రమముగా, మనంత మనమే పరిష్కరించుకొనగలము.

ప్రశ్న:—అదెట్లు సంభవము? మనసంఘమునందున్న సమస్త దోషములును ఒక్క శ్రద్ధ వలననే ఎట్లు పరిష్కరింపబడగలవు? ఇవిగాక మనదేశములో కొన్ని అతిజగూరు విషయములు గలవు. ఆ లోపములను సవరించుటకై జాతీయ కాంగ్రెసువారు, అట్టి మఱికొన్ని దేశసేవకసంఘములు బ్రిటీషు దొరతనమువారిని మహజర్ల ద్వారా ప్రార్థించుచుండిరి. ఇంతకంటె మన యాప్సితములను దెలియజేయుటెట్లు? శ్రద్ధ యీ సందర్భములలో ఏమిచేయగలదు?

స్వామిజి:—నాకీ విషయము దెలుపుడు, ఇవి పరిపాలకుల యీప్సితములా, పరిపాలితుల వాంఛలా? మీవైనచో పరిపాలకులు మీ యభీష్టములు నెరవేర్చెదరా? లేక మీ యంతట మీరే వానిని సఫలమొనర్చుకొనవలయునా?

ప్రశ్న:—ప్రభువులు, ప్రజల కోర్కెలను గమనించి, యీ రీతిగా పాలించవలెనుగదా. ప్రతి విషయమునకు రాజును గాక మరెవ్వరిని ఆశ్రయించవలయును?

స్వామిజి:—యాచకుని యీప్సితము లెన్నడును సఫలము గానేరవు. మీరు కోరిన సమస్త విషయములు దొరతనమువారు మీకు సమకూర్చిరని భావించుకొందము. వానిని సక్రమముగా నడపించుకొనగల్గు ప్రజలేరి? అందుచే మొదట మానవులను, ధీరపురుషులుగ తయారుచేయవలయును. పురుషులు మనకు గావలయును. శ్రద్ధ లేనిదే ఎట్లు పురుషులు గాగలరు?

ప్రశ్న:—అయ్యా! కాని ప్రజాబాహుళ్యము నభిప్రాయ మిదిగాదు.

స్వామిజి:—నీవు చెప్పు జనబాహుళ్యము మూర్ఖులయొక్కయు, సామాన్యమగు తెలివితేటలు గలవారలయొక్కయు సముదాయమై యుండును. ప్రతిచోటను, బుద్ధిబలముచే స్వయముగా ఆలోచింపగల శక్తి గలవారలు చాల తక్కువగా నుందురు. ఇట్టివారలే నిజమైన నాయకులు. జనబాహుళ్యము, హారమందలి సూత్రమువలె యీ నాయకు

లను సంఘశ్రేయమునకై యనుసరించుచుండును. ఇతరులకు తలయొగ్గి, వారి ననుసరించుట తలవంపని తలచి, తమకు తోచిన రీతిగా ఆచరించువారు మూర్ఖులు. మీరు సంఘసంస్కరణమునుగూర్చి మాట్లాడుచున్నారు. కాని మీరేమి చేయుచున్నారు? వితంతూద్వాహములు, స్త్రీజనాభ్యుదయము—ఇట్టివేగదా మీరు కోరుచున్న సంఘసంస్కరణములు. ఇవైనను దేశవ్యాప్తముగా గాక, కొన్ని పరిమిత సంఘములయందు గదా కోరుచుండుట. ఇట్టి సంస్కరణలచే ఏకొద్దిమందికో లాభము చేకూరగలదు కాని, దేశము మొత్తముపై అట్టివిధానమువలన లాభమేమికలుగగలదు? ఇది సంఘసంస్కరణమా, లేక స్వార్థపిశాచమా? మీ యింటిని మాత్రము పరిశుభ్రముగను, అందముగను నుంచుకొనుటకు యత్నించుచు, పరులగృహము లెంత అపరిశుద్ధముగనున్నను నూరుకొనుటవంటిది గాదా మీరు గోరు సంస్కరణవిధానము.

ప్రశ్న:—అయితే సంఘసంస్కరణమునకై యత్నించవలసిన యవసరము లేదనియా మీ యభిప్రాయము?

స్వామిజి:—అట్లనియెదవేల? సంఘసంస్కరణవిధానమునకవకాశము గలదు. మీరు గోరు సంస్కరణవిధానము దరిద్రనారాయణులకు వర్తించదు. వారియందదివఱకే వితంతు వివాహములు, స్త్రీజనాభ్యుదయము గలవు. అందుచే మీరు గోరు మార్పులు వారి దృష్టిలో సంస్కరణములు గానేరవు. "శ్రద్ధలేకపోవుటచేతనే మనకీ బాధలు గలుగుచున్నవనియు, ఇంకను గలుగగలవనియు నే చెప్పుచున్నాను. రోగమునకు మూలకారణమేదియో దానిని అణగద్రొక్కక, సమూలముగా దానిని పైకి పెకలించివేయుటయే నా చికిత్సావిధానము. అనేకవిధములగు మార్పులు కావలసినవే. 'అవసరములేదు' అనునట్టి మూర్ఖుడుండబోడు. ఉదాహరణగా అంతర్వివాహములను పరిశీలింతము. ఈ యాచారము నేడు లేకపోవుటచేతనే భారతదేశము శారీరకముగా, క్రమక్రమముగా బలహీనమగుచున్నది.

ఆ రోజున సూర్యగ్రహణమగుటచే, ఈ సంభాషించుచున్న మహాశయులు, స్వామిజీకి నమస్కరించి, "గంగానదికి స్నానార్థమై పోవలయుననియును, మఱియొక రోజున వచ్చి దర్శనముచేసికొందుననియు నుడివి" వెడలెను.

ఓమ్ తత్సత్.

దేవీ స్తవము

శ్రీ ఆత్మానందస్వామి

(గతసంచిక తరువాయి)

మీనమున కెరఁ జూపఁగ । మ్రింగి చచ్చు; భంగి, నీయల్పరుచులకు । భ్రమసి జనులు
జనన మరణము లొందుట । గనుచునుంటి; జాగుసేయక తెరఁదీయ । రాగదమ్మ. 11

రాలి, నీకల్పితాంధకా । రమున జనులు; దరిని గానలే కొకరి కొ । కరు బిరబిర
డీకొనుచు మ్రగ్గుచున్నారు । లోకమాత; తెరను తొలఁగించు నాయందు । కరుణతోడ. 12

ఈ చరాచరరూప ప్ర । పంచమంత; నీ విజృంభణమేయగు । నిజముఁగంటి
అవలనున్నాఁడు నా తండ్రి । యతనిజూపఁ; దెరను తొలఁగించు మాయమ్మ । కరుణతోడ. 13

నిజ మబద్ధ మబద్ధము । నిజములాగు; నిర్వహింతువు కార్యమై । సర్వసాక్షి
నావరించి నీమహిమచే । నంబ, దయను; చూపుమాతని, దెరదీసి । యోపఁజాల. 14

పడయు సుఖదుఃఖములు నీ ప్ర । భావ జాల; మందు జడులు శాశ్వతమని । కుందు చుండ్రు
పండితులఁ జలింప వలను । పడను గాన; దారి విడువుము నాతండ్రి । దరికిఁబోవ. 15

వరలుచుంటివి స్వేచ్ఛగ । ద్వంద్వ సృష్టి; చేసి, మరులుగొల్పు; జడులు । సేమమరయ
లేక, మఱిమఱి జనియించు । లోకమందె; త్రోయకమ్మ నన్నందులో । దుర్గదేవి. 16

జప తప ధ్యానకర్మలఁ । జాలకాల; మాచరించి మాత యను । గ్రహంబు గాంచ
లేమి నిష్ప్రయోజనమె, నీ । లీలగంటి; తెరఁదెరువుము ప్రభువుదరి । కరుగనిమ్మ. 17

కలవు మిట్టపల్లములెన్నొ । గడవదొక్క; నిముసము సుఖముగ భువిని । నీవు శీఘ్ర
మందె నాకరమాతని । కందఁజేయఁ; దెరను తొలఁగింపుమాయమ్మ । కరుణతోడ, 18

ద్వైతమును విశిష్టాద్వైత । వరమతంబు; మఱియు, నద్వైతమతమును । వరలు నీదు
జృంభణమునఁగాదె; నదులు । చేరునిధిని; నే నెఱుంగుదుఁ దెరవిమ్మ । నేఁడె తల్లి! 19

క్రమము వెనుకను మఱియొక । క్రమము చనును ; ఒక్కతీరుననే క్రమ । ముండఁబోదు
నీవు నైసర్గికంబిద్ది । నాదు మార్గ, మధ్యమందున నిలువక । మరలుమమ్మ. 20

భ్రాంతి దూషణ భూషణ । భాషణములు ; సంకటములు రాగద్వేష । చయము, జనన
మొందు నిత్యము నీ గర్భ । మందు కాళి ; కాంబ నీదయలేక మోక్షంబులేదు. 21

ఈషణత్రయ మూలాల । మీల్గఁజేయ ; సర్వసంగ పరిత్యాగ । సాధనమున
బెనఁగులాడుచుంటి, గిరిక । ప్రీతితోడఁ ; దెరను దొలఁగించి కావవే । తెల్వి నొసఁగి. 22

త్రిగుణ కలితాత్మవగుచు, నతీతవగుచుఁ ; బడుగు పేకలఁజేసి నీ । కడుపులోనఁ
బదియు నాలుగు భువనముల్ । పరచినావు ; కరుణ నా తెర దొలఁగించి । కావుమమ్మ. 23

ఆత్మ దర్శనమొందకే । యాత్మబోధఁ ; గలుప నిరువురుఁ బెడదారి । నరుగుచుండ్రు
అంధు డంధున కేరీతి । నొందఁజేయుఁ ; దెరవు ? నీ తెరదీయకే । ధేనుకాంబ. 24

నీగృహ కవాటములు మూసి । నేఁటి కెన్నొ ; యుగములాయెను. బిగిసెను । పగులునేమొ
బలిమిఁ బెకలింప, భీతిని । బడయుచుంటి ; నీవె విడళించు, భార్గవి । నిమ్మళముగ. 25

శక్తిసర్వాధికార మీ । శ్వరునివలన ; సంగ్రహించితివంచు నీశరణి నన్ను
బొమ్మగాఁ బెరపైఁ ద్రిప్పఁ । బుణ్యమౌనె ; తెరనుదొలఁగించు మాతృక । కరుణతోడ. 26

మేరుగిరి శిఖాగ్రమునందు । గూరుచుండి ; ఘోరతపముఁ జేయగలము । నూరువేల
వత్సరములు, నిన్నెఱుఁగంగ । వలనుపడదు ; తల్లి తెరదీసి చూపవే । తండ్రి రూపు. 27

కారణము వాక్కు నీరూపుఁ । గలుగుటకును ; భావమాది వాక్కునకును । భావమునకు
భర్త భగవంతుఁడరయ నా । భయముతీరెఁ ; దెరను దొలఁగింపు మంగళ । కరుణతోడ. 28

ఊఱడించును పాలిచ్చి । యువిద, బిడ్డఁ ; జేడ్వనాలించి, నీ ధర్మ । మిద్ది తల్లి !
తల్లడిల్లుచున్నాఁడను । తండ్రిఁ జూడఁ ; దెరను తెరువుము కర్బరి । కరుణ తోడ. 29

క్షితిని పురుష నపుంసక । స్త్రీల రూపు ; దాల్చి విహరించుచుంటివి । తారతమ్య
మరయలేకుంటి తల్లివై । యవతరించి ; రమ్ము నాకు స్వరాజ్యమ్ము । నిమ్ము కాళి. 30

నీవు సృష్టిస్థితిలయాప । నింద కీర్త ; నముల నాదిగ నిందాఁక । నడపి చక్ర
గతినివరలుచున్నావు గం । గాభవాని ; కరుణ రక్షించి యీవలి । కరుగ నిమ్ము. 31

(సశేషము)

శ్రీ వాసుదేవ మననము

ప్రథమవర్ణకము

శ్రీ మాచిరాజు శ్రీరామకృష్ణ

(గతసంచిక తరువాయి)

శ్లో. "బ్రహ్మానందం పరమసుఖదం
కేవలం జ్ఞానమూర్తిం।
విశ్వాతీతం గగనసదృశం
తత్త్వమస్యాది లక్ష్యం।
ఏకం నిత్యం విమలమచలం
సర్వధీ సాక్షిభూతం।
భావాతీతం త్రిగుణరహితం
సద్గురుం తం నమామి॥

శ్లో. అచింత్యా వ్యక్తరూపాయ
నిర్గుణాయ గుణాత్మనే।
సమస్త జగదాధార
మూర్తయే బ్రహ్మణేనమః॥

శ్లో. యో విశ్వాత్మావిధిజ విషయా
న్ప్రాశ్య భోగాన్ స్థవిష్ఠాన్।
పశ్చాచ్చాన్యాన్ స్వమతివిభవాన్
జ్యోతిషాస్వేన సూక్ష్మాన్॥

శ్లో. సర్వానేతాన్పునరపిశనై
స్స్వాత్మనిస్థాపయిత్వా।
హిత్వా సర్వాన్విశేషాన్విత
గుణగణః పాత్వసౌనస్తురీయః॥"

ఇహమున బురుషార్థములు ధర్మార్థ కామ మోక్షములని నాలుగువిధములు. పురుషార్థములన—"పురుషేణ ముముక్షుణా అర్థ్యంతే అభిలష్యంతే ఇతి పురుషార్థాః ధర్మార్థ కామ మోక్షాః" = ముముక్షువైన పురుషునిచేత గోరబడు ధర్మార్థకామమోక్షములు పురుషార్థములు. ఈ చతుర్వర్గమునందు ధర్మమనగా.— "వేదప్రణిహితో ధర్మో హ్యధర్మ స్తద్విపర్యయః। వేదోనారాయణ స్సాక్షాత్స్వయం భూరితి చశ్రుతిః॥)' (భాగ 6-1-40) వేదవిహితమైనది ధర్మము. వేదప్రమాణకమని యర్థము. దీనిచే నేది వేదప్రమాణకమో అది ధర్మము, ఏది ధర్మమో అది వేదప్రమాణకమునని ధర్మముయొక్క స్వరూపలక్షణము ప్రతిపాదింపబడినది. "చోదనాలక్షణోర్థోధర్మ"ఇతిజైమిని॥ చోదనమె (ప్రేరణమె) లక్షణము (స్వభావము) గాగల యర్థము ధర్మమని జైమిని సూత్రము. ధర్మమునకు విపర్యయమై ఏది వేదనిషిద్ధమో అది యధర్మము. నిషేధముకూడ వేదమునందు ప్రమాణమని యర్థము. వేదముయొక్క ప్రామాణ్యమునందు హేతువు.— "వేదోనారాయణ స్సాక్షాత్స్వయంభూరితి చశ్రుతిః" అనగా 'వేదోనారాయణఃసాక్షా

ద్భూతః స ఏవసాక్షాదితి' = వేదము నారాయణునివలన నుత్పన్నమైనది, ఆ నారాయణుడే సాక్షాత్తుగ వేదము. అనగా వేదము నారాయణునియొక్క ప్రత్యక్షస్వరూపము. మఱియు వేదము స్వయంభువు, "నిశ్శ్వాసమాత్రేణ స్వయమేవ భవతీతి స్వయంభూః"= నిశ్శ్వాసమాత్రముగ స్వయముగనైనది. "అస్యమహతో భూతస్య నిశ్శ్వసితమేతదృగ్వేదాది ఇతి॥" (బృ 2-4-10) పరమేశ్వరుని యొక్క నిశ్శ్వసితమే ఈ ఋగ్వేదాది మహచ్ఛాస్త్రము, అనగా ఋగ్వేదాదులు అవ్యాకృతపరబ్రహ్మమువలననుండి, పురుషుని నిశ్శ్వాసముభంగి అప్రయత్నముగ నుద్గతమైనవని యర్థము" అనెడి శ్రుతి యీ యర్థమునందు ప్రమాణము. ఇట్లు భగవదాజ్ఞలైన వేదశాస్త్ర విధుల నుల్లంఘింపక యథావిధిగ ననుసరించి ప్రవర్తించుట ధర్మము. ఈ ధర్మనిర్వహణము నందు సాధనములను మూడువిధములుగ శ్రుతులు విధించుచున్నవి. "త్రయోధర్మస్కంధాయజ్ఞోఽధ్యయనం దానమితి ప్రథమ స్తపఏవ ద్వితీయో బ్రహ్మచార్యాచార్యకులవాసీ తృతీయోఽత్యంత మాత్మాన మాచార్యకులేఽవసాదయన్। సర్వఏతే పుణ్యాలోకా భవంతి బ్రహ్మసంస్థోఽమృతత్త్వమేతి।" (ఛాం 2-23-1.) ధర్మస్కంధాత్రయః = ధర్మసాధక మార్గములు మూడు విధములు. యజ్ఞః - అధ్యయనం - దానం - ఇతి ప్రథమః=యజ్ఞము, అధ్యయనము, దానమునను వీని నాచరించుటకు యోగ్యమైన గృహస్థాశ్రమము మొదటి స్కంధము. తపఏవ ద్వితీయః=తపస్సే రెండవ స్కంధము. తపస్సు ప్రధానముగాగలవి వానప్రస్థాశ్రమము, సన్యాసాశ్రమమును అగుటం జేసి యీ రెండు ఆశ్రమములును ఇక్కడి తపశ్శబ్దముచేత జెప్పబడుచున్నవి. బ్రహ్మచారీ ఆచార్యకులవాసీ అత్యంతం ఆత్మానం ఆచార్యకులే అవసాదయన్ తృతీయః = బ్రహ్మచారి గురుకులమున వసియించి నియమములచే నిజ శరీరమును శోషింపజేయుచు నప్రమత్తుడై సద్గురు శుశ్రూషలను సమర్థించుచుండవలయును. ఈ నైష్ఠిక బ్రహ్మచర్యాశ్రమమే మూడవస్కంధము. ఏతే సర్వే పుణ్యాలోకాః భవన్తి = ఈ మూడు ధర్మస్కంధములచేత నాలుగు ఆశ్రమములను పరిపాలించు బ్రహ్మనిష్ఠావికలులైన కేవలాశ్రమపరిపాలకులందఱును నిజయోగ్యతానురూపమైన పుణ్యలోకములను పొందుచున్నారు. బ్రహ్మసంస్థః అమృతత్త్వం ఏతి = బ్రహ్మనిష్ఠుడైన నిందేయాశ్రమవాసియైనను ఆత్మవిజ్ఞానియై, అవిద్యా ప్రతిబంధ వినాశరూపమైన అమృతత్త్వమును (కైవల్యమును) పొందుచున్నాడు.

"ధర్మఏవ హతోహంతి ధర్మోరక్షతిరక్షితః। తస్మాద్ధర్మోనహంతవ్యో మానోధర్మోహతోఽవధీత్॥" (మనుః 8-15) కం॥ 'ధర్మంబు జెఱుప జెఱుచును। ధర్మము రక్షించువాని దారక్షించున్। ధర్మంబు జెడకయుండను। నిర్మలమతి నడుపవలయు నిశ్చలనియతిన్॥' ధర్మ మతిక్రమింపబడినదై హతమొనరించుచున్నది. ధర్మము సంరక్షింపబడినదై సంరక్షించుచున్నది. కావున ధర్మము నుల్లంఘింపకూడదు. ధర్మము ఉల్లంఘింపబడనిదియై మనలను హతమొనరింపకుండునుగాక. అనగా ధర్మమును చెఱచినవానిని ధర్మమే చెఱుచును. ధర్మమును పరిపాలించినవానిని ధర్మమే పరిపాలించును. కనుక నిర్మలచిత్తముతో ధర్మమును నిశ్చలనియమముచే నిర్వర్తింపవలయునని వేద శాసనము.

2. అర్థమనగా.—ధర్మానుష్ఠానఫలమైన పరబ్రహ్మ విషయక పరోక్షజ్ఞానప్రాప్తి.

3. కామమనగా.—అట్టి పరోక్షజ్ఞానదార్ఢ్యముచేత పరబ్రహ్మమును తా నపరోక్షముగ సాక్షాత్కరించుకొనవలయునని కలిగెడి విశేషాభిలాషయె కామము. ఇదియె ముముక్షుత్వము. "సత్కర్మపరిపాకతో బహూనాం జన్మనామంతే నృణాం మోక్షేచ్ఛాజాయతే॥" (పైంగల ఉ. 2 అ.) అనేక జన్మములయం దత్యంత నియమనిష్ఠలతో నిర్వర్తింపబడిన స్వధర్మకర్మ పరిపాకవశమువలన అనేక జన్మములైనతరువాత మనుష్యులకు మోక్షమునం దపేక్ష యంకురించుచున్నది.

4. మోక్షమనగా.— మాయావినిర్ముక్త స్వస్వరూపైకావస్థానము. దానివలన సమూలముగ సంసారముయొక్క సంపూర్ణవిచ్ఛిత్తియు మోక్షము. అనగా పరబ్రహ్మము సచ్చిదానంద పరతత్త్వమేకాని ఆత్మాశ్రిత స్వాధీన మాయా ప్రభావముచేత గల్పితమై జీవనిలయమైన ఈ అసద్రూప జగత్తునంతను జీవసంజ్ఞతో అహంతా మమతాభిమానమునుపొంది యనుభవించుచుండును. తాను తన యథార్థస్వరూపమైన సుఖాభిన్న చిద్రూపమును, స్వమాయామూలమున తానుపొందిన జీవరూప చైతన్యరూపమును వాస్తవముగ నొకే అద్వితీయాఖండైక రసమని ("భగ్నావరణాచిదేవరసః"= నిరావరణ చిత్తేరసమని 'రసప్రకరణము', "రససార ఆనంద ఇత్యర్థః"=రసము-సారము అనిన స్వానందమని శాంకరభాష్యము.) యనుభవముగ దెలిసికొనుటవలన నా యవిద్య నశింపగా తాను తన యథార్థరూపమైన అద్వితీయాఖండైకరసస్వరూపమునే పొందును. ఇదియే సకలామ్నాయ సమ్మతమైన మోక్షస్వరూపము.

చతుర్వర్గమునందు మోక్షమే నిత్యత్వమువలన పరమపురుషార్థము. "నసపునరావర్తతే"॥ (ఛాం. ఉ. 8-25-1) మోక్షమును పొందిన బ్రహ్మవిదుడు పునర్జన్మమును పొందడు అని శ్రుతిమానము. శేషించిన ధర్మార్థకామములు మూడును అనిత్యత్వమువలన మోక్షసదృశములుగావు. "తద్యథేహకర్మ చితో లోకః క్షీయత ఏవమేవాముత్ర పుణ్యచితో లోకః క్షీయతే॥" (ఛాం. ఉ. 8-1-6) కృషివాణిజ్యాది కర్మములచేత సంపాదింపబడిన ధనధాన్యాదికము ఉపభుక్తమగుచు క్షీణించుచున్నట్లే, మిశ్ర కర్మోపార్జితమైన ఇహలోకమును, జ్యోతిష్టోమాతిరాత్ర పౌండరీకాది పుణ్యకర్మోపార్జితమైన పరలోకమును గూడ నుపభుక్తమగుచు క్షీణించునవియే అనునిత్యాది శ్రుతులవలన త్రివర్గముయొక్క అనిత్యత్వము రూఢమగుచున్నది. ఆ మోక్షము బ్రహ్మజ్ఞానమువలననే సిద్ధించును. "నాస్తిజ్ఞానాత్పరం కించిత్పవిత్రం పాపనాశనం। తదభ్యాసా దృతే నాస్తి సంసారోచ్ఛేదకారణం॥" పరమపవిత్రమైనది, సకలదురిత సంహర్తమునగునదియు బ్రహ్మజ్ఞానముకంటె పరమైనదిలేదు. ఆ జ్ఞానప్రాప్తియె సమూల సంసార వినాశకారణమైనది. "నహిజ్ఞానేన సదృశం పవిత్ర మిహ విద్యతే॥" (గీ. 4-38.) బ్రహ్మజ్ఞానముతో సమానమైన మఱియొక పవిత్రవస్తు వేదియు నీ లోకమున లేదు' అని భగవద్వచనము. "జ్ఞానాదేవతు కైవల్యం ప్రాప్యతే యేన ముచ్యతే॥" ఆత్మజ్ఞానమువలననే కైవల్యాగమమును, సకారణ సంసార నిర్గమమును సిద్ధించును. "తమేవ విదిత్వాతి మృత్యు

మేతి। నాన్యః పంథా విద్యతే ఽయనాయ'' (శ్వే. ఉ. 3–8.) తం విదిత్వైవమృత్యుం అత్యేతి = ఆ పరబ్రహ్మ సాక్షాత్కారమును పొందియే మృత్యురూప సంసరణము న మించును. అయనాయ అన్యఃపంథానవిద్యతే= మోక్షముకొఱకు మఱియొకమార్గములేదు. ''తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి। నాన్యః పంథావిద్యతేఽయనాయ॥'' (తై.ఉ.4–1–12). ఆ బ్రహ్మజ్ఞానమును అపరోక్షముగ నెఱింగిన బ్రహ్మవిజ్ఞాన సంపన్నుడే, ఇచటనే జీవన్ముక్తు డగుచున్నాడు. మోక్షమునకు ఇంతకంటె వేఱొకమార్గములేదు. ''తద్బ్రహ్మహమితి జ్ఞాత్వాబ్రహ్మసంపద్యతేధ్రువం॥'' (త్రిపుర తాపిని. ఉ. 5) బ్రహ్మైవాహమనిస్వస్వరూపో పలంభ (అనుభవ) సిద్ధింగనిన బ్రహ్మజ్ఞానిచే బ్రహ్మము ధ్రువముగ పొందబడుచున్నాడు. ''బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరం॥'' (తై. ఉ. 2–1) బ్రహ్మజ్ఞాని మోక్షమును పొందుచున్నాడు అని శ్రుతులు ప్రమాణము.

ఆ బ్రహ్మమును అధ్యారోపాపవాద క్రమ ముచేత దెలిసికొనవలయును. ఏలయన ఆరో పిత నివృత్తిచేతనే అధిష్ఠాన జ్ఞానోదయ మగును. అనగా ఆరోపితమంతయు, సద్గురు ముఖమున వేదాంత శ్రవణాదికమువలన మిథ్యయై నశించుట మూలమున నధిష్ఠానజ్ఞాన మధి గతమగును. ''అధ్యారోపాపవాదాభ్యాంజ్ఞాత వ్యస్తత్త్వనిర్ణయః'', ''నకర్మణా నప్రజయా ధనే న త్యాగేనై కేఽమృతత్త్వమానశుః॥'' (కై. ఉ. 3.) అధ్యారోపాపవాద క్రమమును (సృష్టిలయక్రమమును) తెలిసికొనుటచేత దత్త్వ నిర్ణయమును తెలిసికొనవలయును. 'తత్త్వం బ్రహ్మణి యాథార్థ్యే', తత్త్వమన పర బ్రహ్మము–యాథార్థ్యమునని కోశము.' అగ్ని హోత్రము (నిత్యోపాసనము) మొదలుకొని సహస్రసంవత్సర సత్రాంతముదనుకగల ఏయే వేదోక్తకర్మలు గలవో వాని నాచరించుటచేత ముక్తిలభింపదు. సత్సంతానముచేత మోక్షము లభింపదు. ధనముచేత కైవల్యము లభింపదు. కొందఱు అంతర్ముఖులు అనగా సద్గురూపదిష్ట లక్ష్యదృష్టిగలవారు త్యాగముచేతనే నిర్వాణ సుఖమును బడసిరి. ''సర్వకర్మఫలత్యాగం ప్రాహుస్త్యాగం విచక్షణాః॥'' (గీ. 18–2) వేదోక్తములైన స్వధర్మకర్మములను యథా విధిగ నాచరించుచు ''యథాపుష్కరపలాశ ఆపోనశ్లిష్యంత'' (ఛాం.ఉ. 4–14–3) తామ రాకు నీటిని అంటని చందమున గర్మఫలముల నపేక్షింపక, సమనుష్ఠిత సర్వకర్మఫలములను పరమేశ్వరార్పణముగ బరిత్యజించుట త్యాగ మని పండితోక్తి. ''వేదాంతవిజ్ఞాన సునిశ్చితార్థాస్సన్యాసయోగాద్యతయశ్శుద్ధసత్త్వాః। తే బ్రహ్మలోకేతు పరాంతకాలే పరామృతాత్పరిముచ్యంతి సర్వేః'' (తై. ఉ. 4–12–13) వేదాంత విజ్ఞాన సునిశ్చితార్థాః=ఆచార్యసన్నిధిని ఉపనిషద్వాక్య శ్రవణాదికముచేత నుత్పన్నమైన బ్రహ్మాత్మవిజ్ఞానముచేత నిశ్చయింపబడిన జీవబ్రహ్మైక్యలక్షణవిషయముగలవారలయి, సన్యాసయోగాత్ = త్యాగయోగములవలన శుద్ధ సత్త్వాః=పరిశుద్ధమైన చిత్తముగలవారలు నయి, యతయః = నిర్జితేంద్రియులు, నియమ (ఉపరమ) శీలురునగు, తేసర్వే = వారందఱు, పరాంతకాలే = అజ్ఞానము నశించినతరువాత కలిగెడి దేహపాతకాలమునందు, బ్రహ్మలోకేతు=బ్రహ్మసాక్షాత్కారము గలిగియున్న వారగుటంజేసి, పరామృతాత్ = అవ్యక్తము వలననుండియు, పరిముచ్యంతి = విముక్తులగు చున్నారు. తా॥ వేదాంతములనగా ఉపనిష

ద్వాక్యములు. 'ఉపనిషత్' అనగా.—'ఉపనిషత్' శబ్దము 'ఉ-ప-ని' అను ఉపసర్గలతో గూడిన 'షదీల్' ధాతువువలన నుండి పుట్టినది. 'షదీల్' ధాతువునకు 'షదీల్ - విశరణ గత్యవసాదనేషు' విశరణ = శిథిలమగుట, గతి = పొందుట, అవసాదన = నాశము అని మూడర్థములు. ఉపనిన్యేమ మాత్మానం బ్రహ్మాపాస్తద్వయంయతః। నిహంత్యవిద్యాం తజ్జంచ తస్మాదుపనిషద్భవేత్॥'' యతః ఇమం ఆత్మానం జీవం, అపాస్తద్వయంబ్రహ్మ ఉపనిన్యే సమీపంనీత్వా అవిద్యాం తజ్జంచ తత్కల్పితం జగత్ చ నిహంతి వినాశయతి తస్మాత్ ఉపనిషద్భవేత్॥'' = అంతఃకరణావచ్ఛిన్నమగు చైతన్యమును-జీవుని-అద్వితీయమైన పరబ్రహ్మ చైతన్యముతో ఘటాకాశమును మహాకాశముతోవలె నైక్యమునొందించి, జీవుని ఆవరించు అనాదియగు అవిద్యను నాశమొనరించి, దానివలన జనించు (అవిద్యా కల్పితమగు) సంసారమును, శ్రద్ధతో బ్రహ్మవిద్యా విచారణవలన మిథ్యయని నిశ్చయించుట మూలముగా శిథిలముజేసి యిట్లు జీవునకు బ్రహ్మప్రాప్తిని గలుగజేయునది కావున 'బ్రహ్మవిద్య' ఉపనిషత్తనబడును. అట్టి విషయమును గలిగియుండుటచేత గ్రంథము సైతము ఉపనిషత్తనబడును.'' అట్టి ఉపనిషద్వాక్యములను ఆచార్యసమీపమున పఠించుటచేత సంసారనివర్తకమగు నాత్మజ్ఞానము కలుగుచున్నది. అట్టి జ్ఞానముచేత జీవబ్రహ్మైక్య లక్షణము పురుషులచేత ప్రాప్తమగుచున్నది. ఇట్టి సునిశ్చితమైన బుద్ధిగలవారలు ప్రజాది త్యాగపూర్వక సన్న్యాసమువలనను, చిత్తవృత్తినిరోధ పూర్వకయోగమువలనను విషయభోగపరాఙ్ముఖులగుచున్నారు. కావుననే నియమశీలురగుచున్నారు. బ్రహ్మసాక్షాత్కారము కలిగినపిదప సంసార విలక్షణభూతులగు వారందఱు పరాంతకాలమునందు సంసారబంధమువలన నుండి విముక్తులగుచున్నారు. అయితే అజ్ఞానులు సైతము ప్రళయకాలమునందు స్థూల సూక్ష్మ శరీరద్వయ బంధనమువలన నుండి విముక్తులగుచున్నారు గదా! ఇక జ్ఞానులకును అజ్ఞానులకును భేదమేమియనగా, జ్ఞానులు పరామృతమగు అవ్యక్తమువలన నుండియు విముక్తులగుచున్నారు. అజ్ఞానులగు వారికి స్థూల సూక్ష్మశరీరబంధ విము యున్నది కాని అవ్యక్తము-కారణ శరీరము - యొక్క బంధమునుండి అజ్ఞానులు విముక్తులు కాజాలరు. జ్ఞానులు మాత్రము దేహపాతావసరమునందు అట్టి అవ్యక్త (కారణశరీర) బంధమునుండియు విముక్తులగుచున్నారు. (ఈ మంత్రమునందు 'పరామృత' శబ్దముచేత అవ్యక్తము అనగా అజ్ఞానము చెప్పబడినది. దాని అర్థమిది.— జగత్కారణముగ శ్రేష్ఠమగుటచేత పరమనబడును. తత్త్వజ్ఞానముకంటె నితరములగు నుపాయములచేత వినాశమును పొందజాలదు కావున అమృతమనబడును) అని శ్రుతులు బోధించుచున్నవి.

(సశేషము)

సంపాదకులు : శ్రీ ఋతజానందస్వామి; శ్రీ వెగురుమూడి వేంకటకృష్ణరావు

శ్రీ కే. ఎస్. ఎస్. రాజన్ గారిచే ది జ్యూపిటరు ప్రెస్సు లిమిటెడ్ (జి. టి. మద్రాసు) న ముద్రింపబడి,
శ్రీ ఆదిదేవానంద స్వామిచే శ్రీ రామకృష్ణమఠము (మైలాపూరు) నుండి ప్రచురింపబడినది. 20-9-51.